

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**Proměny měsíčníku Zpravodaj města Hranic a lázní
Teplic n. B. od jeho založení až po zánik**

The Changes of "Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B."
monthly newspaper from its establishment to its dissolution

Bakalářská diplomová práce

Aneta KRÁLOVÁ

Vedoucí práce: PhDr. Petr Orság, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem v ní veškeré použité zdroje a literaturu. Bakalářskou práci tvoří 143 756 znaků.

V Olomouci dne 26. dubna 2018

.....

Aneta Králová

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu PhDr. Petru Orságovi, PhD. za užitečné rady, odborné vedení práce, trpělivost, ochotu a čas, který mi věnoval.

ANOTACE

Bakalářská práce sleduje vývoj měsíčníku *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B.* od svého založení v roce 1958 až po svůj zánik v roce 1990. Teoretická část se věnuje podobě médií po komunistickém převratu v Československu v únoru 1948. Jsou zde zahrnuty významné události jako pražské jaro, intervence vojsk Varšavské smlouvy a následná normalizace, či sametová revoluce. Následně práce mapuje transformaci mediálního systému po sametové revoluci. Dále je pozornost upínána k vymezení regionálního lokálního tisku a jeho charakteristice před a po roce 1989. Analytická část se soustředí na podobu periodika v průběhu let, zejména na změny názvu periodika, vydavatele, grafické podoby či na postupné zařazování tematických článků. Analýze jsou podrobena čísla, u kterých došlo k nejvýznamnějším změnám. K analyzování periodika dopomůže historicko-srovnávací metoda. Cílem práce je na regionálním měsíčníku zachytit hlavní rysy a proměny regionálního periodika během totalitního režimu a po jeho pádu v roce 1989 a srovnat výsledky analýzy v rámci celého mediálního systému doby. Vedlejším cílem je zachycení rysů regionálního tisku na analyzovaném periodiku.

Klíčová slova

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B. – Zpravodaj – regionální tisk – kulturní měsíčník - Hranice - Teplice n. B. – komunismus – média – cenzura – vítězný únor – pražské jaro – normalizace – sametová revoluce – transformace médií

ANNOTATION

This Bachelor's thesis is following the development of „Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. od“ monthly since its founding in 1958 until its closure in 1990. Theoretical section is dedicated to the form of media after communist coup in Czechoslovakia in February 1948. It includes important events such as Prague Spring, intervention of Warsaw Pact forces and following normalization and the Velvet Revolution. Subsequently the thesis charts the transformation of media system after the Velvet Revolution. Then the attention is given to definition of local press and its characteristics before and after 1989. Analytical section is focused on form of the periodical over the course of its history, primarily on change in its name, publisher, graphic form or gradual inclusion of thematic articles. Issues where there were significant changes are subject to analysis. Historical-comparative method is used to analyze the periodical. Goal of this thesis is to describe the main features and transformations of the regional periodical during the totalitarian regime and after its fall in year 1989 and to compare results of the analysis within the framework of entire media system of the time. A secondary goal is to capture the features of regional press on the analyzed periodical.

Key words

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. – Zpravodaj – regional press – cultural calendar – Hranice – Teplice n. B. – communism – media – censorship – February 1948 – Prague Spring – normalization – Velvet Revolution – media transformation

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	11
2.1	Média v komunistickém režimu	11
2.1.1	Vítězný únor a nastolení mediálního systému	12
2.1.2	Padesátá léta a šedesátá léta.....	13
2.1.3	Reformní myšlenky v 60. letech.....	15
2.1.4	Normalizace	17
2.2	Transformace médií po roce 1989	19
2.2.1	Listopadové protesty.....	20
2.2.2	Radikální změna mediálního systému	21
2.3	Regionální a lokální tisk	23
2.3.1	Rozdíly mezi regionálním a lokálním tiskem.....	24
2.3.2	Regionální tisk před rokem 1989.....	28
2.3.3	Regionální tisk po roce 1989	30
2.4	Metodologie.....	32
3	ANALYTICKÁ ČÁST	35
3.1	Stručná charakteristika Zpravodaje	35
3.2	Zpravodaj v říjnu 1958	36
3.2.1	Název	36
3.2.2	Grafická podoba.....	36
3.2.3	Vydavatel.....	36
3.2.4	Obsah	37
3.3	Zpravodaj v listopadu 1959	38
3.4	Zpravodaj v prosinci 1963	40
3.5	Zpravodaj v lednu 1964.....	41
3.6	Zpravodaj v únoru 1965	42

3.7	Zpravodaj v dubnu 1965	42
3.8	Zpravodaj v prosinci 1965	43
3.9	Zpravodaj v lednu 1966	43
3.10	Zpravodaj v lednu 1968	44
3.11	Zpravodaj v srpnu 1968	45
3.12	Zpravodaj v září 1968	45
3.13	Zpravodaj v listopadu 1968	46
3.14	Zpravodaj v prosinci 1968	48
3.15	Zpravodaj v říjnu 1969	49
3.16	Zpravodaj v únoru 1970	50
3.17	Zpravodaj v roce 1972	51
3.18	Zpravodaj v roce 1975	52
3.19	Zpravodaj v květnu 1980	52
3.20	Zpravodaj v červenci a srpnu 1985	53
3.21	Zpravodaj v prosinci 1989	53
3.22	Zpravodaj v lednu 1990	54
3.23	Zpravodaj v červnu 1990	55
4	ZÁVĚR.....	56
	SEZNAM ZKRATEK	62
	SEZNAM MODELŮ	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY.....	64
	SEZNAM PŘÍLOH	68
	PŘÍLOHY	69

1 ÚVOD

Předmětem zkoumání bakalářské práce je regionální měsíčník *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. Bečvou (Zpravodaj)*¹, který analyzuji od jeho založení v roce 1958 až po jeho zánik v roce 1990. Cílem práce je v hranickém měsíčníku zachytit hlavní rysy a proměny periodika během totalitního režimu a po jeho pádu v roce 1989 a srovnat výsledky analýzy v rámci celého mediálního systému doby. Dále se pokusím za pomoci publikací od Andreje Tušera² a Lenky Waschkové Císařové³ identifikovat znaky regionálního a lokálního tisku v analyzovaném periodiku. Jelikož je veškerý periodicky vydávaný tisk specifickým historickým pramenem, je pro badatele signifikantní znát mj. historický kontext doby, zejména ve vztahu k médiím.⁴ Z tohoto důvodu v práci charakterizuji historický kontext doby se zaměřením na mediální systém.

Počátek existence *Zpravodaje* je datován na říjen 1958. Na konci 50. let v Československou veškerá moc náležela Komunistické straně Československa (KSČ). Komunisté od politického převratu v únoru 1948 postupně posilovali mocenský monopol, který utvrzovali personálními čistkami ve všech úrovních státní správy, v hospodářství, v kultuře, a v neposlední řadě v médiích.⁵ Komunisté vybudovali totalitní režim podle sovětského modelu a během prvních let ve vládě si dokázali média podmanit skrze jejich zestátnění, vznik kontrolních orgánů, cenzuru či zmíněné personální čistky. Mediální obsahy začaly být propagandistické nebo se v nich informace o politických či společenských problémech vůbec nevyskytovaly. O objektivitu ochuzené zahraniční zpravodajství směřovalo pouze na Východ.⁶ Kontrola mediálních obsahů probíhala i na úrovni regionálního tisku,⁷ do kterého náleží původně kulturní měsíčník *Zpravodaj*.

Během pražského jara v roce 1968, kdy v březnu vystřídal hlavu státu Antonína Zápotockého generál Ludvík Svoboda, sice došlo k „uvolňování režimu“ a nástupu reformních myšlenek, nicméně nadějeplná atmosféra ve společnosti byla razantně utnuta vpádem vojsk Varšavské smlouvy. Snažení reformních komunistů Alexandra Dubčeka, Josefa Smrkovského či Oldřicha Černíka nedošlo k vítěznému konci. Nastalo období normalizace a mediální systém

¹ Kulturní měsíčník města Hranic prošel za svou existenci několika změnami názvu. Pro lepší srozumitelnost textu budu používat pro periodikum pouze označení *Zpravodaj*.

² Tušer 1995

³ Waschková Císařová 2013

⁴ Hroch 1985, s. 160-161

⁵ Končelík - Večeřa - Orság 2010, s. 131-132

⁶ Končelík - Večeřa - Orság 2010, s. 131-149

⁷ Waschková Císařová 2013, s. 79

opět podléhal kontrole KSČ.⁸ K dalšímu „uvolnění režimu“ došlo až o dvacet let později. Počátkem Palachova týdne v roce 1989 bylo zorganizováno několik demonstrací na Václavském náměstí, další protestní akce proběhly i 21. srpna či 28. října. V červnu vznikla petice Několik vět.⁹

Po dlouhých čtyřiceti letech komunistického útlaku se veřejnost vzbouřila a 17. listopadu 1989 odstartovala vlna demonstrací, která razantně urychlila konec totality v Československu. Mezník v českých dějinách, dnes známý jako sametová revoluce, zapříčinil řadu společenských změn a tištěná média, televize a rozhlas byly vedle vladních činitelů důležitými hybateli. Po sametové revoluci a následném pádu komunistického režimu se změnil celý mediální systém, regionální a lokální žurnalistiky včetně.¹⁰

Regionální tisk v českém mediálním prostředí se v období totalitního režimu svým fungováním a celkovou podobou lišil od současného regionálního tisku. Ovšem je nutné období před a po roce 1989 radikálně nerozdělovat. Regionální tisk, stejně jako všechna legálně distribuovaná periodika, podléhal dobové cenzuře a rétorice. Vycházely nejrůznější kulturní tituly či sborníky, ve kterých absentovaly články týkající se politických či společenských problémů v zemi.¹¹ Ke zmíněnému typu regionálního kulturního titulu patří *Zpravodaj*.

V první části teoretické roviny práce ve stručnosti charakterizují podobu médií v totalitním Československu na celostátní úrovni se zaměřením na média tištěná, kterým je i *Zpravodaj*. Krátce přibližují i situaci po politickém převratu v roce 1948, kdy byl nastolen nový mediální systém řízen komunistickou ideologií. Pro vykreslení doby poslouží například titul od Jakuba Končelíka, Pavla Večeři a Petra Orsága¹² či publikace od Petra Bednaříka, Jana Jiráka a Barbory Köplové.¹³ V druhé kapitole teoretické roviny popisují celkovou transformaci médií po sametové revoluci, jelikož *Zpravodaj* vycházel až do června 1990. V následující kapitole se věnují především regionální úrovni a definují rozdíly mezi regionálním a lokálním tiskem, popisují fungování regionálního tisku před a po roce 1989. Daná teoretická východiska pak poslouží pro zaznamenání hlavních rysů a proběhnuvších změn ve *Zpravodaji*. Uvedené dělení regionálního a lokálního tisku a jeho charakteristika vychází zejména z publikací Andreje Tušera a Lenky Waschkové Císřové, jak je již zmíněno výše. Závěr teoretické roviny

⁸ Končelík - Večeřa – Orság 2010, s. 208-211

⁹ Bednařík – Jirák – Köplová 2011, s. 361

¹⁰ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 255-256

¹¹ Waschková Císařová 2013, s. 79

¹² Končelík - Večeřa – Orság 2010

¹³ Bednařík – Jirák – Köplová 2011

patří metodologii, kterou v práci využívám v analytické části. K dosažení cíle práce dopomůže diachronní historicko-srovnávací metoda. Popis použité metody vychází především z publikací Miroslava Hrocha¹⁴ a Renáty Sedlákové.¹⁵

V analytické části diplomové práce popisují změny v titulu za celou dobu jeho existence. Zaměřuji se na vybraná čísla, u kterých došlo k nejvýraznějším změnám a lze na nich demonstrovat celkovou podobu *Zpravodaje*. V analýze nejsou detailně popsána všechna vydání kvůli jejich vysokému počtu. Vybrané výtisky jsou podrobeny deskripci a následné komparaci. V rámci zachycení vývoje hranického periodika pozoruji změnu názvu měsíčníku, změnu vydavatele, změnu grafické podoby, obsahu či změnu rozsahu periodika.

Sledovaný regionální měsíčník nebyl doposud nikterak odborně zpracován, charakteristika *Zpravodaje* pak vychází z mého pozorování a analyzování jednotlivých čísel. K přesnějšímu zaznamení fungování hranického periodika dopomůže i rozhovor vedený s dlouholetou redaktorkou *Zpravodaje* Evou Horákovou.

¹⁴ Hroch 1985

¹⁵ Sedláková 2014

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části práce se v první řadě krátce zaměřím na fungování celostátních československých médií po převzetí moci komunisty. Pozornost bude věnována celkovému náhledu na média v komunistickém režimu napříč roky, zaměřením se na důležité mezníky jako vítězný únor a následné nastolení mediálního systému. Zaměřuji se taktéž na pražské jaro a následnou normalizaci. Nastiňuji zde taktéž průběh sametové revoluce a roli médií při pádu totalitního režimu. V dalších kapitolách se pozornost práce upíná na transformaci médií po úspěšném politickém převratu a popisuje rozdíly v celém československém mediálním systému po roce 1989. Následně za pomoci publikací od A. Tušera a L. Waschkové Císařové definuji regionální a lokální tisk a charakterizují proměny regionální žurnalistiky před a po sametové revoluci. Poslední kapitola teoretické roviny je věnována metodologii užitě v analytické části.

2.1 Média v komunistickém režimu

Mediální prostředí v Českoslovesku bylo po čtyřicet let diktováno komunisty. Totalitní systém kontroloval veškerou mediální produkci a především personální obsazení redakcí. Četné personální čistky zajišťovaly akční výbory Národní fronty. KSČ dokončila proces znárodnování, tištěná média směly vydávat pouze povolené politické strany či společenské organizace. K upevnění moci komunistů sloužily také politické procesy proti všem potenciálním odpůrcům režimu. Novinář v totalitním Českoslovesku musel být členem svazu novinářů, přičemž hlavním kritériem pro hodnocení jeho práce se stala služebnost a stranickost.¹⁶ Domácí zpravodajství určoval stranický deník Rudé právo¹⁷, zahraniční zpravodajství Česká tisková kancelář (ČTK), jež přinášela zpravodajství určené médiím a veřejnosti, ale také fungovala jako zpravodajský pro aparát KSČ.¹⁸ V průběhu 50. let kontrolu médií vedle personálních čistek zajišťovala také cenzura prováděná tajnou specializovanou cenzurní institucí s názvem Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD).¹⁹ Tiskovým zákonem č. 81/1966 Sb.²⁰ se cenzura legalizovala a úřad byl přejmenován na Ústřední publikační správu (ÚPS). Alespoň malý prostor k diskuzím vytvářely pouze kulturní časopisy, mezi které lze řadit i analyzovaný *Zpravodaj*.

¹⁶ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 137, 171

¹⁷ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 145

¹⁸ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 143

¹⁹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 139

²⁰ Tiskový zákon č. 81/1966 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=81&r=1966>

2.1.1 Vítězný únor a nastolení mediálního systému

Strmě stoupající vliv KSČ vyústil v roce 1948 v politický převrat. Nová ústava byla přijata v květnu 1948 a v Československu byl po vzoru Sovětského svazu (SSSR) zaveden totalitní režim založený na komunistické ideologii. Komunisté svou moc utvrzovaly ve velké míře skrze média, nastolili cenzurní opatření, v redakcích postupně probíhaly personální čistky. Personální obměny organizovaly akční výbory Národní fronty.²¹

2.1.1.1 Tisková média

Co se týče tištěných médií, několik set jich bylo zastaveno. Po sloučení KSČ s ČSSD zanikl sociálnědemokratický tisk a s ním i padesát let existující deník Právo lidu. Jej nahradil a převzal čtenáře dnes notoricky známý titul Rudé právo. Vydavateli tisku směly být pouze politické strany, společenské organizace a státní instituce.²² V roce 1953 byla zřízena Poštovní novinová služba (PNS), která postupně přebrala distribuci novin a časopisů.²³

2.1.1.2 Kontrola médií

Razantní změna mediálního systému neznamena pouze úpravu struktury a vlastnických vazeb médií, ale především v únoru nastoupil nový model veřejné komunikace, který byl typickým pro totalitní režimy, byl založen na jiné společenské funkci a odlišné hospodářské základně médií a na specifickém způsobu jejich kontroly a řízení. Zásadní změnu ve fungování médií nastolila cenzurní opatření, která zamezovala veřejnosti přístup k „závadným informacím“. Daná opatření také měla za úkol směřovat názory občanů ke komunistické ideologii.²⁴ Totalitarismus určoval i co je a není správné v kultuře a umění.²⁵ Způsob kontroly řízení byl československými komunisty převzat od SSSR, ale využili i zkušenosti z nacistické okupace.²⁶ KSČ tak maximalizovala kontrolu nad průběhem mediální komunikace. Celý cenzurní úřad byl připravován podle vzoru sovětské cenzurní instituce s názvem GLAVIT.²⁷ Za zmínku stojí také skutečnost, že ačkoliv květnová ústava zaručovala svobodu projevu a zakazovala cenzuru, KSČ již připravovala totalitní systém řízení a kontroly médií. Ústavní zákon ze dne 9. května 1948 hovořil mj. takto: „*Svoboda tisku se zaručuje. Není proto v zásadě dovoleno podrobovat tisk předběžné cenzuře.*“²⁸

²¹ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 254

²² Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 145-149

²³ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 258-259

²⁴ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 137

²⁵ Večeřa 2015, s. 175-176

²⁶ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 137

²⁷ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 138

²⁸ Ústavní zákon 150/1948 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html

Média se přestala zodpovídat za vydaný obsah veřejnosti, nýbrž výhradně KSČ, která skrz média prosazovala své zájmy, mediální obsahy tedy byly značně propagandistické.²⁹ K veřejnosti se nedostávaly zásadní informace o fungování státu, čímž si KSČ udržovala mocenský monopol. Záhy po únorových událostech byly vyhotoveny seznamy nežádoucích jak v domácím, tak zahraničním tisku. Seznam postupně obsahoval de facto všechny zahraniční denní listy a politické, náboženské i další časopisy.³⁰ Ve *Zpravodaji* se například neobjevila žádná oficiální informace ohledně intervence do Československa v roce 1968.

Vedle výše zmíněného zrušení tiskovin realizovala KSČ nový model fungování médií diktováním přidělu papíru, postátnila vydavatelství a rozhlas, zavedla striktní kontrolu mediální produkce, a v neposlední řadě personální obsazení redakcí. Rozhlasový a tiskový odbor Ústředního výboru (ÚV KSČ) a tiskoví referenti v krajském komunistickém aparátu denně kontrolovali redakce a hodnotili spolupráci v jednotlivých redakcích, v případě nedodržení směrnic a stranické linie KSČ změnily určené orgány vedení redakce. Odpovědnost za obsah periodika nesl odpovědný šéfredaktor.³¹ V analyzovaném *Zpravodaji* se jméno odpovědného redaktora objevuje až v srpnu roku 1968.

Ve 40. letech svou důležitost potvrzovalo Ministerstvo informací (MI) a Kulturní a propagační oddělení Ústředního výboru KSČ (ÚV KSČ), které se mimo jiné zaměřovalo na osvětovou a kulturní politiku státu, právní úpravy vydavatelské a publikační činnosti či svazy, spolky, kulturní a osvětové domy, jež periodika vydávala. Takto nastavený kontrolní systém však zanikl v roce 1953³² a nezasáhl do fungování *Zpravodaje*.

2.1.2 Padesátá léta a šedesátá léta

Mediální situace v 50. letech se již přímo dotýká i *Zpravodaje*, který v roce 1958 zahájil vydávání. Průběh 50. let se vyznačoval četnými cenzurními opatřeními či politickými zásahy vedenými proti odpůrcům režimu. Již na přelomu 40. a 50. let započaly nezákonné politické procesy a represe. Ve společnosti se rozrostl strach z potenciálního obvinění a následného zatčení. Mezi řadou novinářů začala fungovat autocenzura.³³

²⁹ „Propagandou se zpravidla rozumí soustředěná a promyšlená snaha získat veřejnost pro určitý pohled na nějaké téma, určité jednání či osvojení si určitého souboru představ a názorů a současně stejně soustředěná a promyšlená snaha vyloučit jakékoliv pohledy, představy či ideologie alternativní.“ (Burton – Jiráček 2001, s. 136)

³⁰ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 256

³¹ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 256-257

³² Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 138

³³ Kaplan 2009, s. 135-136

Média se nesla v duchu nezajímavých obsahů a ideologických materiálů. Z novin dokonce zmizela reklama či reportáž. Až znovu na přelomu 50. a 60. let se na stránky novin vrátily zapomenuté žánry jako například interview.³⁴ Reklama v průběhu 60. let zmizela i ze *Zpravodaje*.

2.1.2.1 Cenzurní organizace

Mediální systém v roce 1953 prošel jistou změnou. Tajným usnesením vlády vznikla Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD), která fungovala jako samostatný útvar ministerstva vnitra a úzce spolupracovala se Státní bezpečností (StB). HSTD kontrolovala vedle médií i výstavy, divadla, plakáty, pohlednice, nálepky, úmrtní oznámení atd. Dva hlavní úkoly HSTD byly formulovány jako ochrana státního tajemství a ochrana obecného zájmu. Nově vzniklá instituce operovala v režimu předběžné cenzury, její práce ve velké míře kopírovala kontrolu médií za Protektorátu.³⁵ V každé redakci a tiskárně pracoval cenzor, který měl své číslo uváděné i v tirážích novin, knih nebo filmů. Pokud cenzor daným číslem neoznačil obsah³⁶ tiskoviny, text rozhlasového pořadu, divadelního a jiného představení atd., nesměl být takový mediální produkt ani tištěn, ani provozován.³⁷ Zpočátku docházelo pouze k drobným zásahům v místním tisku – úpravy či vypouštění částí textu nebo jen vět. Později cenzurní zákroky přidaly na síle, a to zejména v kulturních časopisech, ve kterých nebyly publikovány celé články. HSTD se v průběhu 60. let nedokázala přizpůsobit změnám poměrům a začala selhávat. Tiskovým zákonem č. 81/1966 Sb.³⁸ byla HSTD přejmenována na Ústřední publikační správu (ÚPS). S novým tiskovým zákonem se také staronová cenzurní organizace stala příznaným orgánem, nikoliv tajnou organizací. Tímto aktem byla tedy cenzura oficiálně zanesena do československé legislativy. ÚPS narozdíl od HSTD nesměla zakazovat zveřejnění politicky nevyhovujících materiálů, nýbrž na ně směla jen upozorňovat. ÚPS neměla však příliš výsadní postavení a šéfredaktoři její upozornění nerespektovali.³⁹

³⁴ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 149

³⁵ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 139

³⁶ „Kontrolní tisk, který se pořizoval zejména ze stránek vytvořených lamačem z ruční či řádkové strojové sazby a štočků, z nichž se pro rychlou korekturu tiskly tzv. kartáčové obtahy (po naválení barvy se tisk na papír zhotovil klepáním tuhého kartáče na plochu sazby), nebo se tiskl na tzv. obtahovacím listu, zhotoveném právě pro potřeby rychlého korekturního tahu“ (Halada, Osvaldová 2002, s. 164)

³⁷ Bednařík – Jirák – Köplová 2011, s. 257-258

³⁸ Tiskový zákon č. 81/1966 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2.4.2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=81&r=1966>

³⁹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 141-142

Na cenzurní opatření také stále dohlížel tiskový odbor ÚV KSČ, přesněji na „stranické řízení“ médií. Do jara 1968 si na média udžela významný vliv také ideologická komise sekretariátu ÚV KSČ s tajemníkem Jiřím Hendrychem.⁴⁰

2.1.3 Reformní myšlenky v 60. letech

Polovina 60. let se vyznačovala touhou po reformách. Kritici režimu napadali stalinský dogmatismus, otevíralo se více možností cestovat na Západ. V roce 1965 vycestovalo na Západ zhruba 168 tisíc československých občanů, v roce 1967 dokonce přes 300 tisíc. Ve *Zpravodaji* se v tomto období vyskytují nabídky zájezdů do zahraničí. Stoupala také obecná informovanost obyvatelstva. Občané svůj postoj projevovali také skrze kulturu. Začaly do Československa prostupovat západní vlivy, například v hudbě se začal rozvíjet „underground“ a „bigbít“.⁴¹ Mezi lety 1962-1964 sužovala Československo hospodářská krize, započala tak diskuze o ekonomických principech. Zastánci reformu častěji a hlasitěji vystupovali na veřejnosti i v samotné KSČ. Vliv si vydobili zejména v politické a kulturní sféře, kde politické uvolnění nabídlo prostor pro rozvoj kulturních a společenských časopisů, které se postupně staly hlasem reformních myšlenek.⁴²

Liberalizace v 60. letech vyvrcholila pražským jarem. Uvolňování režimu však bylo striktně utlumováno a veškerá snaha o politické změny byla ukončena intervencí vojsk Varšavské smlouvy.

2.1.3.1 Kulturní periodika

Záhy po vítězném únoru měly důležitý vliv na společnost kulturní časopisy, do kterých lze zahrnout i *Zpravodaj*. Na počátku 50. let to na celostátní úrovni byl především časopis *Tvorba* či časopis *Var*. Nicméně od roku 1966, kdy opět přejmenovaný cenzurní úřad –ÚPS– značně omezil cenzurní zásahy, se kulturní časopisy dostaly do popředí z důvodu šíření reformních myšlenek. Svobodnější atmosféra, reformy a krize kontrolního systému vedly k vyšší produkci nejen kulturních časopisů, ale i společenských a historických titulů, odborářského tisku či filmů. Začaly vycházet například nové měsíčníky *Impuls* a *Sešity pro mladou literaturu* či dvouměsíčník *Orientace*.⁴³

Mezi nejméně aktivní a nejméně populární platformy reformních názorů patřily týdeníky svazu spisovatelů – slovenský *Kulturní život* a české *Literární noviny*. Avšak jejich vydávání

⁴⁰ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 139

⁴¹ Bělina 1998, s. 280

⁴² Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 148

⁴³ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 148

kvůli prezentaci reformních myšlenek přešlo na ministerstvo kultury a informací, nicméně si po tomto mocenském zásahu titul nedokázal najít své čtenáře. 10. února 1968 byly noviny přejmenovány na Kulturní noviny.⁴⁴

2.1.3.2 *Pražské jaro*

Kvůli novému tiskovému zákonu z roku 1966, který legalizoval cenzuru, se vedení KSČ potýkalo s kritikou. Hlasy nesouhlasu se týkaly především hospodářské politiky, nicméně také sílily požadavky na svobodu slova. V lednu 1968 nahradil prvního tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného zástánce reformních myšlenek Alexandr Dubček. V dubnu 1968 Dubčekovo vedení vytvořilo tzv. Akční program, který hovořil ve prospěch reforem a svobody slova.⁴⁵ K Akčnímu programu se hlásila taktéž novinářská obec.

V červnu 1968 se Národní shromáždění Československé socialistické republiky usneslo na zákoně, který zakazoval cenzuru.⁴⁶ Vydavatelé novin už také neměli státem nařízen limit v přidělování papíru, tzn. deníky už neměly přikázáno, jaký náklad musí tisknout.⁴⁷ Už 13. června 1967 se nařízením č. 69 zrušila ÚPS.⁴⁸ Nařízení nabylo účinnosti 1. ledna 1968. Interpretace zmíněného zákona se objevuje v lednovém čísle *Zpravodaje* z roku 1969.

Důležitým projevem stále sílící reformní atmosféry se stal manifest *Dva tisíce slov* z pera Ludvíka Vaculíka. Spolupracoval na něm s několika vědci a vyjadřoval zde obavy z politické situace snažil se aktivizovat veřejnost v předvečer okresních konferencí KSČ, které měly volit delegáty na sjezd strany.⁴⁹ Novináři i veřejnost se za manifest postavila a podepsalo jej více než 120 tisíc občanů.⁵⁰ KSČ tak v létě 1968 ztratila svou ústavně zakotvenou vedoucí úlohu v řízení médií.

V Hranicích panovala taktéž reformní atmosféra. Vedle četných proreformních hesel, která zdobila ulice města⁵¹, se k podpoře reforem přidal i Městský výbor KSČ, Městský národní výbor, Městský výbor Národní fronty či Hranická mládež.⁵²

⁴⁴ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 179-180

⁴⁵ Pacner 2011, s. 476, 486-487

⁴⁶ Hoppe 2004, s. 395; Tiskový zákon č. 84/1968 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=84&r=1968>

⁴⁷ Waschková Císařová 2013, s. 80

⁴⁸ Předpis č. 69/1967 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=69&r=1967>

⁴⁹ Manifest vyšel v Literárních listech, v *Mladé frontě*, v deníku *Práce* a v *Zemědělských novinách*. (Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 286)

⁵⁰ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 188

⁵¹ Jednalo se o hesla jako: „*Dubčekovi květy, Svobodovi růže, jsme jednotni, s námi nikdo nic nezmuže*“ či „*Vyměním Varšavskou smlouvu za Dubčeka!*“ (Bednařík – Golda – Svobodová 2008, s. 227)

⁵² Materiály z Hranic z roku 1968. [online]. Hranická historická knihovna. [cit. 3. dubna 2018].

2.1.3.3 *Intervence*

Politický vývoj v Československu vyvolal obavy v Moskvě i v dalších zemích sovětského bloku. Cesta k demokratizaci médií v Československu ohrožovala celý sovětský blok. Představitelé tzv. velké pětky (Sovětský svaz, Německá demokratická republika, Maďarsko, Polsko a Bulharsko) vyvíjeli ustavičný tlak na československé komunisty se snahou odvrátit obrodný proces. Zastavit reformní tendence v Československu se podařilo až vojenskou okupací. Vojska Varšavské smlouvy vtrhla ČSSR v noci z 20. na 21. srpna 1968.⁵³ Okupanté zadali médiím, aby zveřejnila zvací prohlášení objasňující a ospravedlňující intervenci. Do dezinformační kampaně a očerňování reformních politiků byly zapojeny i tisk⁵⁴ či rádio. Většina československých médií však odmítla obhajovat intervenci a dané prohlášení musela zveřejnit média sovětská.⁵⁵ Československá média se naopak snažila sjednotit veřejnost a vedla ji v jejím odporu proti okupaci. Ovšem po tzv. moskevském protokolu⁵⁶ se vedení KSČ zavázalo dostat média opět pod kontrolu. V září 1968 byla znovu uzákoněna cenzura, vznikl Úřad pro tisk a informace (ÚTI).⁵⁷ Nově vzniklá instituce si však nedokázala vydobýt respekt novinářů. Od 1. ledna 1969 vešel v platnost ústavní zákon č. 143/1968 Sb.⁵⁸ o Československé federaci a vznikly dva státní cenzurní úřady (český a slovenský), které zastřešoval Federální výbor pro tisk a informace (FVTI). Dosavadní ÚTI byl přeorganizován a přejmenován na Český úřad pro tisk a informace (ČÚTI).⁵⁹ Po demonstrativním pokusu o sebeupálení Jana Palacha, jakožto činu představující nesouhlas s politickým režimem a tzv. hokejových událostech byly v médiích obnoveny personální čistky.⁶⁰

2.1.4 *Normalizace*

Veškeré projevy osvobození médií skončily působením normalizace. Média, jakožto nejviditelnější obraz společnosti, se dostala pod tvrdou kontrolu a soustavný mocenský tlak, který definitivně povolil až po sametové revoluci. Normalizace v médiích definitivně započala 17. dubna 1969, kdy usedl do křesla prvního tajemníka ÚV KSČ Gustav Husák. Při nástupu do

Dostupné z: <http://historie.hranet.cz/prehled/materialy1968.pdf>

⁵³ Bělina 1998, s. 286-287

⁵⁴ Na území ČSSR začalo vycházet periodikum Zprávy, které mj. legitimizovalo intervenci do Československa. (Bělina 1998, s. 287)

⁵⁵ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 189-190

⁵⁶ Protokol z jednání delegací SSSR a ČSSR 23. -26. srpna v Moskvě. [20.března 2018].

Dostupný z: <http://www.68.usd.cas.cz/files/dokumenty/edice/826_1.pdf>

⁵⁷ Šmíd 2013, s. 6. [online]. Česká média a jejich role v procesu politické změny v roce 1989. [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/listopad.pdf>

⁵⁸ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 13. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=143&r=1968>

⁵⁹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 194

⁶⁰ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 196-197

funkce prohlásil, že pokud si chce KSČ udržet politickou sílu v zemi, musí si zajistit rozhodující vliv na tisk, rozhlas i televizi.⁶¹ ÚV KSČ v čele s G. Husákem odstartoval personální opatření v redakcích, která pokládal za efektivnější nástroj k dosažení výsledků než cenzuru. Během personálních čistek byli postupně obměňováni umírnění šéfredaktoři ze stranického i regionálního tisku. Čistky se týkaly taktéž samotné KSČ. K vymýcení odporu normalizační režim využíval policejní represí a existenční tlak. Kvůli strachu z represí začala redakce postupovat autocenzura. V roce 1970 vznikl dokument s názvem Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ, který v prosinci téhož roku schválil ÚV KSČ. Strana do stěžejní písemnosti zanesla normalizační výklad událostí v 60. letech, který platil jako dogma až do pádu totality v roce 1989. Intervence byla označena jako akt internacionální solidarity a reformní proces pražského jara jako akt kontrarevoluce.⁶²

2.1.4.1 Protesty v 70. letech

Kromě protestů jednotlivců a menších skupin vystoupilo proti režimu občanské sdružení Charta 77. Impulsem pro vznik sdružení se stala policejní represe proti hudebníkům z undergroundové kapely Plastic People of the Universe. Strana zasáhla proti umělcům z důvodu obav z šíření protestních myšlenek. Charta 77 zformovala jakousi opozici a i přes nevelký zájem širší veřejnosti, dokázala zaujmout svou aktivitou Západ. Později tak vznikla exilová a samizdatová média, která nepodléhala normalizačním zásahům.⁶³

2.1.4.2 Tištěná média

Začátek normalizace znamenal pro tištěná média kromě personálních čistek i zakáz vydávání desítek titulů. Redukcí byly nejvíc zasaženy časopisy, počet deníků zůstal zachován. Média, která nevycházela v samizdatu či exilu, opět podléhala předběžné cenzuře. Na programu byla také očista stranického tisku, při níž byl odovlán například šéfredaktor Rudého práva Jiří Sekera. Krajské a okresní výbory KSČ řídily krajský, okresní a městský tisk a zodpovídaly za závodní a podnikové časopisy.⁶⁴

17. května 1969 byl v Rudém právu otištěn text Slovo do vlastních řad. Prohlášení předkládalo veřejnosti stranickou interpretaci událostí pražského jara a vinila především média a „pravicové novináře“ z šíření nenávistných myšlenek vůči režimu. Tituly, které měly v průběhu pražského jara největší možnost ovlivňovat veřejné mínění, byly zrušeny.⁶⁵ V období

⁶¹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 213

⁶² Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 205

⁶³ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 324

⁶⁴ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 211

⁶⁵ Bednařík – Jiráček – Köplová 2011, s. 229-330

od roku 1968 do roku 1971 bylo zrušeno 156 úředně registrovaných periodik. Počet měsíčníků klesl z 398 na 282.⁶⁶ *Zpravodaje* se tato redukce tištěných médií nedotkla.

Přestalo vycházet i velké množství kulturních a společenských periodik. Namísto nich se do mediálního prostředí vrátil stranický týdeník pro politiku, vědu a kulturu *Tvorba*. Úbytek kulturně profilovaných časopisů se KSČ snažila kompenzovat vznikem Literárního měsíčníku.⁶⁷

2.1.4.3 Situace před pádem režimu

Periodický tisk přísně dozoroval ÚV KSČ. Totalitní režim začal povolovat až v roce 1985 s nástupem Michaila Gorbačova do funkce tajemníka SSSR. ÚV KSČ přijalo závazný dokument s názvem Uplatňování Lenincké zásady otevřené informovanosti veřejnosti tiskem, rozhlasem a televizí v říjnu roku 1987. Přestavba médií však probíhala v pomalém tempu. Nicméně od poloviny 80. let začala některá periodika informovat o politické situaci, nesměla však tak činit příliš explicitně. Mediální trh byl stále řízen centrálně a periodika dostávala přiděl papíru pro tisk.⁶⁸ Od roku 1987 začaly samizdatově vycházet Lidové noviny, které navázaly na tradici stejnojmenného deníku. Cílem Lidových novin bylo zaujmout co nejširší publikum. Noviny nebyly úředně povoleny a redaktoři Jiří Ruml a Rudolf Zeman byli na podzim 1989 zatčeni a obviněni z pobuřování a z šíření protisocialistických článků. Díky listopadovému pádu komunistického režimu nebyli odsouzeni. Lidové noviny se staly předzvěstí a symbolem pádu komunistického režimu v Československu. Petici Několik vět zveřejněnou opozicí podepsalo na podzim roku 1989 asi 40 tisíc lidí včetně známých osobností z oblasti umění.⁶⁹

2.2 Transformace médií po roce 1989

KSČ držela směr médií v Československu pevně v rukou čtyřicet let. Ačkoliv v 60. a 80. letech proběhlo „uvolnění režimu“, tíha cenzurních opatření nedovolila novinářům se svobodně vyjadřovat. Radikální změna nastala až po sametové revoluci. Vymanění se z okov komunistického režimu se výrazným způsobem podepsalo na fungování médií. Vlastnická struktura médií se odtrhla od státu a stala se tak nezávislou. Transformace médií se po listopadových demonstracích nesla v duchu dvou proměnných – odstátnění a liberalizace.⁷⁰ V období transformací médií *Zpravodaj* nadále vycházel.

⁶⁶ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 214

⁶⁷ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 216

⁶⁸ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 207

⁶⁹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 208

⁷⁰ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 256

2.2.1 Listopadové protesty

Moc SSSR nadále oslabovala. Uvolnění režimu využila i československá veřejnost a započal dialog se státní mocí. Důležitou roli sehrálo provolání Charty 77, které až o dvanáct let později došlo svého naplnění. Do čela masových protestů se postavilo Občanské fórum (OF). Prvním dějištěm veřejného vystoupení OF se stalo vydavatelství Melantrich⁷¹ na Václavském náměstí, které kromě výhodné pozice neslo i symbolický odkaz na kulturní a společensko-politickou situaci první republiky. Jednalo se o improvizovaný a dramatický krok.⁷² V Hranicích bylo OF založeno již v na konci listopadu 1989. První zmínka o OF v Hranicích ve *Zpravodaji* přichází až v lednu roku 1990.

Spouštěčem revolučních akcí byl průvod k padesátému výročí úmrtí Jana Opletala. Legální demonstrace, která se uskutečnila 17. listopadu, byla surově rozehnána bezpečnostními složkami policie. Řada studentů byla fyzicky napadena. Represivní zásah policie zapříčinil masovou vlnu nevole občanů proti stávajícímu politickému režimu. Vedle OF vzniká i koordinační výbor studentů s jasně vymezenými úkoly.⁷³ 27. listopadu se uskutečnila generální stávka. Masové listopadové protesty vedeny především OF měly za následek zbourání totalitního režimu a radikální transformaci mediálního systému. Transformace spočívala v naprostém odklonu od sovětského systému řízení médií či odstátnění a liberalizaci médií.

V prvních dnech protestů se veškerá snaha upínala především na prolomení informačního embarga státem ovládaných médií. Ku příkladu v Hranicích se o přelomové demonstraci občané dozvěděli až o několik dní později.

„17. listopad byl pátek. Na Cementáři byla diskotéka. Víkend proběhl klidně. Osobně jsem o ničem netušil, i když v sobotu na undergroundovém festivalu někde u Tovačova někdo přečetl petici proti výstavbě spalovny u Ostravy a pak ještě jako poznámku zmínil, že nesouhlasí s brutálním zákrokem proti demonstrantům v Praze. Po zkušenostech s Palachovým týdnem, Několika větami atd. tomu nikdo nevěnoval velkou pozornost, jelikož se mělo zato, že se jednalo o jednu z dalších demonstrací či akcí zaměřených proti režimu. Až v neděli u babičky jsem se dozvěděl, že se v Praze dělo něco významného, ale v podstatě nic, než že šlo opět o řádění protisocialistických živlů, což byla v té době již standardní věc, i když bylo jasné, že jde o víc, protože v televizi byla nějaká uklidňující vystoupení vysokých komunistů, a kdy se dementovaly

⁷¹ Vydavatelství Melantrich byl za první republiky nejvýznamnějším polygrafickým podnikem na českém území. Byly zde vydávány texty nejrozličnějších žánrů od českých i zahraničních autorů. V období komunistického režimu byla působnost vydavatelství značně omezena. Vydavatelství zaniklo v roce 1999.

⁷² Suk 2003, s. 38

⁷³ Horáček 2007, s. 135

zprávy, že byl někdo zabit. Ještě v pondělí 20. listopadu se v Hranicích nic nedělo,“ tímto způsobem popisuje počátky sametové revoluce tehdejší student hranického gymnázia Jakub Tesař.⁷⁴

V prvních týdnech sametové revoluce byl jediným masově šířeným deníkem Infomační servis vycházející v samizdatu. Obsahy titulu nepodléhaly státní kontrole. V roce 1990 na deník navázal týdeník Respekt.⁷⁵

Pro revoluci bylo zásadní, že se podařilo získat přístup k televizi a rozhlasu, jakožto nejmasovějším médiím. 25. listopadu byla v přímém přenosu vysílána demonstrace z Letenské pláňe a OF si vybojovalo pravidelné výstupy jak v televizním tak rozhlasovém vysílání.⁷⁶ O průběhu sametové revoluce referovala i zahraniční média jako CBS News, Times nebo BBC.⁷⁷

2.2.2 Radikální změna mediálního systému

Média se postupně osvobozovala z role služebníku komunistické moci. Proměny mediálního systému probíhaly paralelně se společensko-politickými změnami. První vývojová fáze transformace mediálního systému spočívala v naprostém odklonu od sovětského modelu řízení médií. Došlo k odstátnění a liberalizaci. Následná privatizace vedla k vytvoření na státě nezávislých vlastnických struktur médií.⁷⁸

Odstátnění probíhalo na dvou úrovních: vytvoření nové mediální legislativy a osamostatnění mediálního provozu od vlivu státního a stranického aparátu KSČ.⁷⁹

2.2.2.1 Tři fáze mediální transformace

Na počátku 90. let vzniklo několik zákonných úprav v rámci první fáze transformace médií. Obecný legislativní rámec fungování médií byl zakotven v ústavním zákoně č. 23/1991⁸⁰, kterým se součástí ústavy stala Listina základních práv a svobod. Svobodu projevu a právo na informace zaručoval článek 17. Federální shromáždění v roce 1990 přijalo zákon č. 86/1990 Sb.⁸¹ Nový tiskový zákon označoval cenzuru za nepřipustnou a umožňoval občanům i

⁷⁴ Nebeský 2009

⁷⁵ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 256

⁷⁶ Suk 2003, s. 39

⁷⁷ Horáček 2007

⁷⁸ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 256

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=23&r=1991>

⁸¹ Zákon č. 86/1990 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=86&r=1990>

firmám vydávat periodický tisk. V květnu 1990 se zákonem č. 166/1990 Sb.⁸² zrušil FÚTI, tedy hlavní kontrolní úřad médií.

V první fázi transformace mediálního systému se taktéž začaly objevovat rané znaky komercializace, u tištěných médií docházelo k decentralizaci a specializaci. Mediální obsahy se stávaly internacionálními, především v televizi.⁸³

Transformace pokračovala v rozběhnutém trendu. Byly vytvořeny zákony tvořící rámec tiskové svobody včetně některých základních prvků demokracie. Do druhé fáze náleží taktéž vyšší profesionalizace novinářů, zejména v nezávislých médiích. Profesionalizace během třetí fáze transformace nabrala větší spád. Do mediální sféry se taktéž začaly vkrádat prvky globalizace, způsobené příchodem zahraničního kapitálu na český mediální trh. 90. léta v médiích také znamenají první znaky mediální koncentrace.⁸⁴ Během třetí fáze pak narůstaly obavy, zda mediální koncentrace a globalizace neohrozí výhody dosažené v mediální emancipaci. V poslední fázi se taktéž začíná projevat technologická změna.⁸⁵

Bývalá redaktorka Zpravodaje Eva Horáková během rozhovru uvedla, že se transformace médií v redakci hranického měsíčníku nikterak radikálně neprojevila.

2.2.2.2 Osamostatnění tištěných médií v redakcích

Ve sféře tištěných médií docházelo prakticky ihned po pádu komunistického režimu ke spontánnímu odpoutávání se redakcí existujících periodik z vlivu dosavadních vydavatelů. Ačkoliv vedení redakcí zůstalo ještě několik měsíců po Listopadu stejné, o mediálním obsahu si už redaktoři rozhodovali sami. Zaměstnanci si zvolili nové redakční vedení a odmítali jakékoli zásahy původních vydavatelů.⁸⁶ Redakce Zpravodaje zůstala téměř beze změny.⁸⁷

U řady periodik došlo i k spontánní privatizaci a z iniciativy zaměstnanců přešly některé tituly do soukromého vlastnictví. K těmto nepřehledným vlastnickým změnám vedla především absence odpovídající legislativy.⁸⁸

⁸² Zákon č. 166/1990 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=166&r=1990>

⁸³ Bednařík – Jiráková – Köplová 2011, s. 359

⁸⁴ Večeřa 2015, s. 179

⁸⁵ Paletz – Jakubowitz 2003, s. 35-39

⁸⁶ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 258

⁸⁷ Informaci poskytla během rozhovoru Eva Horáková.

⁸⁸ Tamtéž

2.2.2.3 *Tištěná periodika a jejich změny*

Kromě spontánní privatizace podpořila nezávislost tištěných médií i změna názvu či periodicity. Svůj název začátkem 90. let změnil například deník Mladá fronta na Mladá fronta Dnes, Rudé právo zkrátilo svůj název na Právo až v roce 1995.⁸⁹ Tehdejší týdeník Hospodářské noviny se proměnil v deník.⁹⁰

Dalším projevem odpoutání se z područí režimu bylo obnovování zrušených a zakázaných periodik či základání úplně nových titulů. Řada z nich však neobstála v tržní ekonomice a zanikla během pár let od svého opětovného založení. Zánik nezpůsobil pouze nedostatečný finanční kapitál, ale také nezkušenost tuzemských vlastníků s mediálním byznysem v tržních podmínkách. Dalším faktorem neúspěchu nových titulů byl do jisté míry čtenářský konzervatismus a věrnost čtenářů etablovaným mediálním značkám. Z nově vzniklých médií čtenáře více zaujala bulvární média, která byla v československém prostředí naprostou novinkou.⁹¹

K tištěným médiím se v poslední fázi transformace začala přidávat média nová.⁹² Nástup nových médií zapříčinil technologický vývoj, který postupně začal nahrazovat tradiční média (tištěná, rozhlas) médii elektronickými.⁹³

2.3 Regionální a lokální tisk

Mediální systém⁹⁴ v sobě kromě celostátně vycházejících titulů skrývá regionální a lokální tisk. Akademici tento subsystém však často pohrdavě opomíjejí. Již v 70. letech 20. století na akademický nezájem o regionální média upozornil D. Murphy⁹⁵, ačkoliv profesionálové vnímají regionální tisk jako velmi důležitý.⁹⁶ Analyzovaný *Zpravodaj* spadá do zmíněného subsystému.

⁸⁹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 258

⁹⁰ Benčík – Jiráček – Köplová 2011, s. 371-372

⁹¹ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 259

⁹² Waschková Císařová 2013, s. 37

⁹³ Waschková Císařová In: Čuřík 2012, s. 9

⁹⁴ D. McQuail ve své knize Úvod do studia médií definuje mediální systém jako „*existující soubor masových médií v dané národní společnosti, navzdory skutečnosti, že mezi jednotlivými prvky nemusí být žádná koherence či propojení*“. (McQuail 1999, s. 184)

⁹⁵ Murphy 1976

⁹⁶ Waschková Císařová 2013, s. 13

2.3.1 Rozdíly mezi regionálním a lokálním tiskem

Mezi regionálním a lokálním tiskem není dodnes vymezena ostrá hranice. Diferenciace se u různých odborníků liší. Řada akademiků oba pojmy slučuje pod jeden pojem *regionální tisk*.

Rozdělení regionálního a lokálního tisku úzce souvisí s geografickým rozdělením státu. Chápaní lokality a regionu se však potýká s odlišnými pohledy. Zjednodušeně se dá lokalita a region vyložit jakožto území, na kterém je distribuován lokální a regionální tisk. Nicméně je žádoucí nepohlížet na lokalitu a region pouze jako na formálně ohraničené území, nýbrž také jako na menší společenské jednotky s kulturně-symbolickým významem, s více nebo méně závazně stanoveným charakteristickým hodnotovým a normativním systémem a funkční závislostí.⁹⁷ Například Holina, Ivantyšin a Drastich⁹⁸ poukazují na fakt, že každý titul okresních novin má svá specifika, která vycházejí ze sociálně-ekonomické charakteristiky okresu, ale také z odlišného zpracování jednotlivých redakcí.

Obecně platnou definici pro rozdělení regionálního a lokálního tisku nenalezl ani Nico Drok. Při analýze v šestnácti evropských zemích kvůli problémům s jednotným přístupem⁹⁹ se přiklonil ke specifické národní definici pojmů *regionální* a *lokální*.¹⁰⁰

Dělení pouze na základě geografické charakteristiky není podle odborníků dostatečným kritériem. Je potřeba zohlednit další faktory, které specifikují regionální tisk včetně formálních a obsahových vlastností. Například britská Tisková společnost vymezuje regionální a lokální tisk jakožto „*jakoukoli publikaci v psané podobě, vytištěnou, publikovanou v pravidelných intervalech nepřesahujících sedm dní, která je k dostání spíše regionálně než celostátně.*“¹⁰¹ Dále by měla publikace obsahovat zpravodajství a informace obecné povahy, měla by být pravidelně aktualizována a neměla by se věnovat pouze jednomu zájmu nebo tématu. *Zpravodaj* začal jakožto čistě kulturní měsíčník, pak své zaměření pozvolna rozšířil.

⁹⁷ Tušer 1995, s. 7

⁹⁸ Holina – Ivantyšin – Drastich 1988, s. 5

⁹⁹ Autor si kladl otázky: 1. Na jaké úrovni definujeme lokální a regionální? 2. Co je považováno za region v jedné zemi a co v jiné? 3. Kdy je médium „lokální médium“ (definované typem čtenářů/diváků, typem témat, typem oblasti působnosti)?

¹⁰⁰ Waschková Císařová 2013, s. 21

¹⁰¹ Franklin a spol. 2005, s. 134-135

Franklin a Murphy¹⁰² upozorňují na skutečnost, že čím větší je oblast vydávání a čím častěji noviny vycházejí, tím více lokální noviny obsahují také celostátní a regionální zprávy. Naopak když vycházejí řidčeji a v menší oblasti, tím je zpravodajství výlučněji lokální.

2.3.1.1 Dělení podle Brečky

Problematikou vymezení lokality a regionu se zabýval i Samuel Brečka, který označil geografickou typologizaci médií za významný současný mediální trend, jenž souvisí se změnou publika. Periodika se nezaměřují pouze na masy, ale i na individuální čtenáře. *Brečka* také rozlišuje fragmentaci přirozenou a umělou. Geografická fragmentace přirozená se vyznačuje respektováním hranic společensko-kulturní komunity, zatímco umělá fragmentace je definována jen podle technických, administrativních či komerčních kritérií. Druhá úroveň segmentace publika se táhne při kulturních nebo sektorových liniích. Lokální médium pak definuje jako spíše zájmovou komunitu. Podle Brečky může jít o médium spojující například lingvistické, etnické, společenské nebo jiné menšiny. Další typ lokálního média pak může zahrnovat komunitu, která se nachází v oblasti zcela odlišných kulturních nebo lingvistických tradic. Lze říct, že Brečka nespatřuje klíčový rys přirozených lokálních médií v geografickém rozdělení území. Označení lokální pak znamená spíše typ komunikace.¹⁰³

2.3.1.2 Dělení podle Tušera

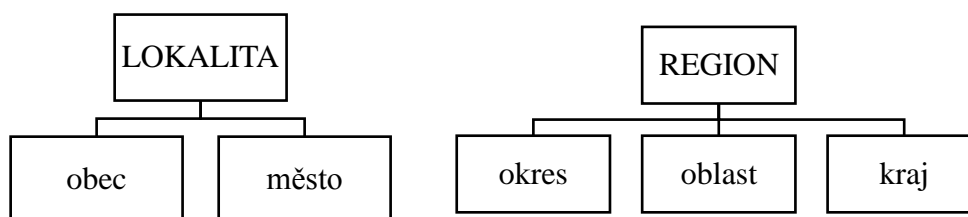
Z Brečkovy fragmentace vycházejí modely zachycující vymezení regionálního a lokálního tisku. Nejpropracovanější model vychází z typologie navržené A. Tušerem či H. J. Kleinsteuberem,¹⁰⁴ v níž je lokalita definována jako obec a město, region je chápán jako okres, oblast či kraj. Podle Tušerova rozdělení *Zpravodaj* spadá do lokálního tisku. Tušer dále dělí i lokální tisk na obecní a městský. Pod obě oblasti pak náleží škola, podnik, sídliště, obvod či městská část. Přesné vymezení českého lokálního a regionálního tisku ztěžuje ovšem skutečnost, že se základní jednotky státní správy neustále proměňují.

¹⁰² Franklin a Murphy 1991, s. 60

¹⁰³ Brečka 2002, s. 115-116

¹⁰⁴ Kleinsteuber In: Siune – Truetzchler 1992, s. 144

Model 1: Vymezení lokality a regionu podle Tušera

Zdroj: Tušer 1995, s. 8

Tušer dále upozorňuje na obsahovou stránku. Regionální a lokální média se svou obsahovou skladbou liší od celostátních periodik. Měřítkem lokálnosti a regionálnosti pak podle něj nemusí být pouze místo vydávání či název periodika, ale také skutečnost, zda v obsahu převažují témata z města, okresu nebo kraje. Z jeho tvrzení vyplývá, že by měla být v regionálním a lokálním tisku upřednostňována regionálnost a lokálnost, až za nimi celostátní a zahraniční témata. Vzhledem k obsahovému zaměření uvádí Tušer tyto základní funkce lokálního a regionálního tisku:

- Sociální orientace na dění v lokalitách a regionech;
- Zaznamenávání „běžných událostí“ v regionálním, lokálním a sublokálním obvodu (informace z politiky, ekonomiky, kultury a sportu v regionálním či lokálním rámci);
- Čtenářský servis jako pomoc při řešení občanských a životních problémů;
- Postavení novin jako právního zástupce čtenářů (soustavné poukazování na každodenní problémy, pomocné kroky pro sociálně slabé, praktické rady apod.)¹⁰⁵

2.3.1.3 Dělení podle Holiny, Ivantyšyna a Drasticha

Další škálu hledisek, která napomáhají rozdělení regionálního a lokálního tisku navrhli Holina, Ivantyšyn a Drastich. Jimi navržená kritéria dle jejich názoru plní jednak funkci diferenciačních znaků, ale také nástrojů základní analýzy stavu a vývoje subsystému. Kritéria jsou tato:

- Typická polygrafická úprava (noviny, časopisy) a s tím související další formální znaky jako periodicitu, rozsah (počet stran, plocha) a náklad;
- Funkční zaměření, které se projevuje v obsahově tematické a žánrové struktuře;
- Institucionální zařazení ve vztahu k vydavatelské instituci;
- Základní charakteristiky potenciálního publika;

¹⁰⁵ Tušer 1995, s. 16

- Pomocné znaky (jazyk a místo vydání)¹⁰⁶

2.3.1.4 *Dělení podle Meryla Aldridge*

Další metodu v rámci vymezení regionálního a lokálního tisku navrhl Meryl Aldridge na základě čtyř dimenzí:

- Zda jsou placené nebo zadarmo;
- Publikační cyklus;
- Geografická základna čtenářů;
- Distribuce¹⁰⁷

2.3.1.5 *Dělení podle Waschkové Císařové*

Ze všech zmíněných kritérií vychází obecná kritéria platná pro český regionální a lokální tisk, která L. Waschková Císařová uvádí ve své publikaci. Pro interpretaci výsledků v analytické části jsem zvolila dělení podle Waschkové Císařové, jelikož je syntézou předchozích dělení. Mezi formální kritéria vymežující regionální a lokální tisk patří:

- Periodicita – periodicita zpravodajská (deníky, obdeníky, týdeníky a čtrnáctideníky, z předvýzkumu Waschkové Císařové vyplynulo, že minimální periodicitou pro zpravodajský regionální tisk je 24 výtisků);
- Noviny placené/noviny zdarma – pouze placené noviny;
- Typ vlastnictví (soukromé/tisk vydávaný obecními městskými, krajskými úřady či organizacemi jimi vlastněnými) – pouze soukromé vlastnictví;
- Geografická charakteristika (oblast distribuce; oblast čtenářské základny) – lokální a regionální tisk rozlišuje Waschková Císařová dle *modelu 2*.

V rámci obsahu periodik vymezuje následující kritéria:

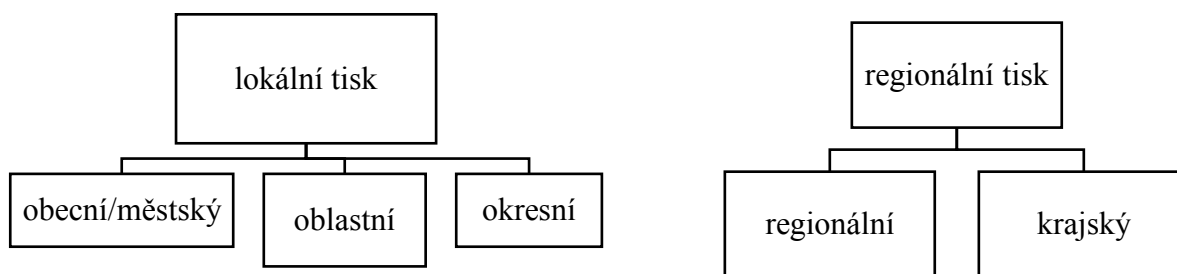
- Tematické zaměření (obecně zpravodajské/specializované/inzertní; zahraniční/celostátní, regionální, lokální) – obecně zpravodajské tematické zaměření; primárně lokální a regionální tematické zaměření;
- Žánry (zpravodajské/publicistické) – primárně zpravodajské žánry¹⁰⁸

¹⁰⁶ Holina – Ivantýšyn – Drastich 1988, s. 9-10

¹⁰⁷ Aldridge 2007, s. 26

¹⁰⁸ Waschková Císařová 2013, s. 23-25

Model 2: Vymezení lokálního a regionálního tisku podle Waschkové Císařové

Zdroj: Waschková Císařová 2013, s. 25

2.3.1.6 Dělení podle Osvaldové zohledňující vlastnictví

Dalším možným úhlem pohledu je dělení z hlediska vlastníka či vydavatele. Barbora Osvaldová dává důraz na specifikum chápání regionálního tisku z hlediska českého publika. Čtenáři vnímají regionální tisk jako noviny v soukromém vlastnictví či periodika vydávaná místní samosprávou, tzv. radniční zpravodaje. Za regionální jsou považovány mutované deníky či ale také spíše lokální periodika s názvy jako například „*Radniční noviny*“ nebo „*Zpravodaj*“. Recipienti pak mají pocit, že daná radniční periodika přinášejí nezávislé informace, a dokonce můžou zastupovat místní deníky.¹⁰⁹

2.3.2 Regionální tisk před rokem 1989

Předchozí kapitola nastínila pohled na vymezení regionálního a lokálního tisku v současné době. Nicméně v období totalitního režimu v ČSSR fungoval mediální systém poněkud odlišným způsobem. Stejně jako texty v celostátních periodikách, i texty v regionálních médiích podléhaly dobové ideologii a rétorice. Kapitola 2.2 postihla ve stručnosti nejzásadnější proměny médií po sametové revoluci. Z výše uvedených poznatků je nutné vycházet i s ohledem na regionální tisk a nevyčleňovat jej jako samostatný subjekt. Nahlízet na analyzovaný subsystém v kontextu obecných změn fungování médií po roce 1989 považuje za obligátní i M. Šmíd.¹¹⁰ Fungování regionálních médií v období totalitního režimu podléhalo stejným pravidlům jako tisk celostátní, tedy bylo diktováno silami centrálně řízené ekonomiky a finanční podporu měla pouze ta periodika, pro která se KSČ rozhodla.

¹⁰⁹ Osvaldová 2007, s. 51

¹¹⁰ Šmíd 2004b, s. 3. [online]. Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu. [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc> [online]. Dostupné online: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>

2.3.2.1 *Vlastnictví*

Regionální tiskoviny vydávaly okresní a krajské výbory KSČ a okresní a krajské národní výbory a organizace či instituce spadající pod KSČ. Množství regionálních novin bylo vydáváno i ve spolupráci městskými národními výbory.¹¹¹ Jak již bylo zmíněno výše, analyzovaný *Zpravodaj* jakožto kulturní titul vydávala kulturně osvětová zařízení. Kulturní vyžití a osvětovou činnost pokládala KSČ za nezbytnou součást života československé veřejnosti. Zákon o osvětové činnosti¹¹² hovořil takto: „*Základní cíle osvětové činnosti vyplývají z cílů socialistické kulturní revoluce. Obsahem osvětové činnosti je zejména soustavné šíření vědeckého světového názoru, boj proti buržoazním ideologiím a proti přežitkům v myšlení lidí, vysvětlování a prosazování politiky Komunistické strany Československa směřující k dovršení výstavby socialismu a k upevnění světového míru. Osvětová činnost přispívá ke zvyšování všestranného vzdělání pracujících, k výchově uměním a k vytváření podmínek pro bohatý kulturní a společenský život.*“ Jako šířitelé osvěty v Československu sloužily organizace a instituce k tomuto účelu určené, mezi nich patřily i vydavatelé *Zpravodaje*: Dům osvěty (1958-1959), Osvětová beseda (1959-1963), Jednotný klub pracujících (1964-1985), Sdružený klub ROH (1985-1990), Sdružený klub (1990).

Na počátku 60. let se po novém územním uspořádání zásadně změnila struktura tisku. Každý kraj měl vydávat svůj vlastní deník a každý okres týdeník. Dané regionální tituly měly stále na starosti příslušné výbory KSČ. Vyházely tyto tituly: Pravda (Západočeský kraj), Průboj (Severočeský kraj), Pochodeň (Východočeský kraj), Jihočeská pravda (Jihočeský kraj), Svoboda (Středočeský kraj), Nová svoboda (Severomoravský kraj), Rovnost (Jihomoravský kraj) a Večerní Praha.¹¹³ Často jedinou možnou platformou, kde vznikal prostor pro prezentaci vlastních poznatků či zkušeností, byla například kulturní periodika s dějepisnými články či různými tematickými přílohami.¹¹⁴

2.3.2.2 *Struktura tisku*

Co se týče struktury tisku, podléhala administrativnímu členění, dle kterého se řídila kvantita novin. Jakmile klesl počet okresů, snížil se i počet distribuovaných novin. Struktura tisku od normalizace do sametové revoluce zůstala víceméně stabilní. ÚV KSČ ustanovil jako základ systému ústřední tisk¹¹⁵ a vedle něj vycházely regionální tituly, mezi které patřilo deset

¹¹¹ Benda 2007, s. 135

¹¹² Zákon č. 52/1959 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/en/sqw/sbirka.sqw?cz=52&r=1959>

¹¹³ Končelík – Večeřa – Orság 2010, s. 149

¹¹⁴ Waschková Císařová 2013, s. 79

¹¹⁵ celostátně vydávaná periodika

krajských deníků a večerníků, okresní noviny s týdenní či nižší periodicitou, v případě *Zpravodaje* jde o měsíční periodicitu, podnikový a závodní tisk a ostatní v krajích registrovaný tisk. Změna ve struktuře proběhla začátkem 60. let, kdy se snížil počet okresů, což zapříčinilo úbytek okresních novin. V zemi tou dobou vycházelo 73 okresních titulů.¹¹⁶ Na poli regionálního tisku pak k výraznějším změnám nedošlo až do konce 80. let. Strukturální neměnnost uvádí ve své studii i M. Šmíd.¹¹⁷

Uvedená charakteristika regionálního tisku poukazuje na fakt, že fungování mediálního subsystému se v období před rokem 1989 diametrálně lišilo, nelze ho tedy komparovat se současným regionálním tiskem. Nedá se také postihnout obecný trend napříč oběma obdobími. Nicméně znalost podoby regionálního tisku před sametovou revolucí nesmí být opomenuta v rámci narace a identifikace změn, které započaly na přelomu let 1989 a 1990.

2.3.3 Regionální tisk po roce 1989

Regionální tisk byl pochopitelně také postižen procesem transformace médií. Kromě výše zmíněných obecných charakteristik polistopadových změn, se regionální média potýkala s ekonomickými problémy. Vlivem rozpadání státních struktur vlastnictví přicházela o finanční zabezpečení. Tušer také uvádí, že *„ekonomické změny a nedostatek peněz se projevovaly především na úrovni lokálních a regionálních novin, jejichž ekonomické i čtenářské zázemí bylo méně stabilní.“*¹¹⁸

Docházelo taktéž ke slučování novin větších než okresy a menších než kraje. Dělo se tak na základě ekonomických, personálních, materiálních a územních důvodů.¹¹⁹ Kvůli neúspěchu regionálního tisku v tržním hospodářství regionální a lokální tituly také často zanikaly. Podobný osud patrně potkal i hranický *Zpravodaj*, který v červnu roku 1990 z ekonomických důvodů přestal vycházet.¹²⁰ Ovšem i přes klesající úspěšnost regionálních médií, vznikaly tituly nové.

Transformace médií se promítla i v prodaném nákladu regionálních tiskovin. Náklad zvyšovala mimo jiné touha občanů po informacích. Nicméně Waschková Císařová uvádí, že například *„u dotovaných novin za nízkou cenu si mohl čtenář dovolit kupovat více titulů, například celostátní a současně lokální a regionální tisk, s rostoucí cenou novin se museli*

¹¹⁶ Hájek 1979, s. 68-69

¹¹⁷ Šmíd 2004b, s. 6, [online]. Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu. [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>

¹¹⁸ Tušer 1995, s. 97

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Informace o zániku periodika z ekonomických důvodů je obsažena v posledním čísle *Zpravodaje*.

čtenáři rozhodnout, které noviny budou kupovat.“¹²¹ Rentabilita se tak brzy po sametové revoluci stala hlavním kritériem úspěchu novin.

2.3.3.1 Faktory a činitele ovlivňující mediální subsystém v rámci transformace

Strukturální transformace médií byla dynamickým procesem. Waschková Císařová prosazuje názor, že při transformaci médií působily konkrétní síly, tedy činitele, a to v rámci hlavních faktorů. Zmíněné faktory ovlivnily podobu subsystému regionálního a lokálního tisku. Tři faktory reprezentují: politicko-ekonomický faktor, socio-kulturní faktor a technologický faktor.¹²²

K transformačním činitelům působících v rámci politicko-ekonomického faktoru patří: komercializace, koncentrace vlastnictví¹²³, pluralizace, (de)regulace¹²⁴, demokratizace¹²⁵, marketizace¹²⁶, privatizace.¹²⁷ Tyto činitele v rámci politicko-ekonomického faktoru odrážejí komplexnost celé transformace. Podle Waschkové Císařové je pak nejvýraznějším činitelem na poli mediálního subsystému komercializace¹²⁸. Všechny zmíněné činitele lze vnímat jako makročinitele.

V rámci politicko-ekonomického faktoru Waschková Císařová zmiňuje také mikro-činitele, kterými jsou racionalizace¹²⁹ centralizace a (de)lokalizace¹³⁰. Zmíněné mikro-činitele nepůsobí na poli celého mediálního subsystému, nýbrž na poli mediální organizace. Ve své podstatě jsou tyto mikro-činitele důsledky koncentrace vlastnictví.

2.3.3.2 (De)regulace, privatizace a koncentrace vlastnictví tisku

(De)regulace a privatizace probíhaly na úrovni regionálního tisku velmi podobně jako na celostátní úrovni. Privatizace se skládala ze spontánní privatizace v redakcích (viz. celostátní úroveň) a státem řízená privatizace, která probíhala od roku 1993 a měla již přesněji a

¹²¹ Waschková Císařová 2013, s. 86

¹²² Waschková Císařová 2013, s. 40

¹²³ Koncentrace vlastnictví je shromažďování vlastnictví více více mediálních společností stále v rukou stále menšího počtu vlastníků. (Waschková Císařová 2013, s. 41)

¹²⁴ Deregulace znamená oslabování nebo konec různých zákonných kontrol a omezení vlastnictví a obsahu médií. (Franklin a spol. 2005, s. 57-58)

¹²⁵ Demokratizace se týká měnících se politických funkcí médií s obecným směřováním k pluralistickým a svobodným médiím. (Gulyás 1999, s. 61)

¹²⁶ Marketizace je zavedení tržních sil a institucí v odvětví. (Gulyás 1999, s. 61)

¹²⁷ McQuail 1999

¹²⁸ Komercializace souvisí s procesem, při němž se dostávají do popředí komerční a komoditní role médií (Gulyás 1999, s. 61)

¹²⁹ Racionalizaci chápeme jako omezování finančních toků uvnitř firmy (Simpson 1981)

¹³⁰ Delokalizaci rozumíme mizení lokálních charakteristik mediální organizace. Organizační struktura a výroba mediálního obsahu se přesouvá z lokality do centra. Jedná se o dílčí důsledek centralizačního činitele. (Waschková Císařová 2013)

konkrétněji nastavená pravidla.¹³¹ Pro současný regionální tisk byla zásadní fáze příchodu zahraničních investorů, což vedlo ke koncentraci vlastnictví. V roce 1993 přišlo na český regionální mediální trh vydavatelství *Vltava-Labe-Press*. Původně se jednalo o tři samostatné firmy *Vltava*, *Labe* a *PNPress*. Vlastníkem bylo německé vydavatelství *Verlagsgruppe Passau*. Tato tři vydavatelství začala privatizovat či nakupovat stávající krajské a okresní deníky. Zpočátku 90. letých byl subsystém ještě diverzifikovaný a kromě malých vydavatelství existovaly v Čechách také silnější řetězce. Na Moravě byla nabídka ještě širší. V polovině 90. let na Moravě vycházely regionální tituly jako *Rovnost*, *Svoboda* či *Zlínské noviny* a týdeníky vlastněny společností *RBGV*, *Region* vydávaný stejnojmenným vlastníkem a *Den* ve vlastnictví *Mittelrhein Verlag*.¹³² Hranický *Zpravodaj* se s nástupem zahraničních vlastníku nesetkal, jelikož zanikl v polovině roku 1990.

2.3.3.3 Proměna mediálních obsahů způsobena činiteli transformace

Na změně obsahu regionálního a lokálního tisku má patrně největší zásluhu koncentrace vlastnictví. Postkomunistický regionální tisk tíhne k obsahové konvergenci, tedy zestežňování obsahů. S tím souvisí činitel delokalizace a centralizace, jelikož se v regionálních a lokálních novinách objevují obsahy, které se nevážou k danému regionu či lokalitě, kde noviny vychází. H. Kleinsteuber tvrdí, že důsledkem centralizace lokální tisk už vůbec není lokální.¹³³ Franklin a Murphy dodávají pokles kvality obsahu z důvodu ekonomického zisku vlastníků médií. Mezi ukazatele poklesu kvality řadí omezování pestrosti mediálního obsahu regionálního a lokálního tisku, tedy zmíněná konvergence, zezábavňování a racionalizace na práci novinářů.¹³⁴ Dané činitele se ve *Zpravodaji* nestačily znatelně projevit.

2.4 Metodologie

Jako vhodný analytický nástroj k dosažení cíle bakalářské práce poslouží historicko-srovnávací metoda. Komparace je jednou ze základních metod výzkumu historických dokumentů. Publicistické texty se řadí do literárních pramenů společně s beletrií a odbornými texty.¹³⁵ V práci využiji diachronní postup, který se vyznačuje srovnáváním historických událostí za určité časové období a soustřeďuje se pouze na jeden objekt, čili jedno periodikum, v mém případě se jedná o *Zpravodaj*. Aplikace diachronního postupu je žádoucí i z důvodu zachycení vývoje periodika a pozorování jeho změn.

¹³¹ Waschková Císařová 2013, s. 107

¹³² Waschková Císařová 2013, s. 118-121

¹³³ Kleinsteuber In: Siune – Truetzschler (eds.) 1992, s. 151-152

¹³⁴ Franklin – Murphy 1991, s. 194-195; Franklin – Murphy (eds.) 1998, s. 9; Franklin (ed.) 2006, s. 12-13

¹³⁵ Hroch 1985, s. 142-143

Historicko-srovnávací metoda lze zařadit do alternativních postupů analýzy dokumentů.¹³⁶ Jak už napovídá název metody, komparace spadá do tradice humanitních oborů, přesněji do historie. Avšak v dnešní době se metoda komparace využívá i v dalších vědeckých oborech.

Zdrojem údajů pro vykonání správné analýzy jsou historické prameny. Podle Hrocha se za historické prameny dají považovat veškeré výsledky lidské činnosti, jež napomáhají k rekonstrukci historických procesů či ověřování historických faktů.¹³⁷ V rámci historické analýzy se objevují především písemné prameny, které lze rozčlenit do tří skupin: literární (narativní) prameny, prameny institucionální povahy a prameny osobní povahy.¹³⁸ Zkoumaný *Zpravodaj* patří do skupiny literárních pramenů, jak jsem zmínila výše.

Veškerá publicistika, která spadá do literárních pramenů má svá specifika na poli práce s historickými prameny. Je potřeba zohledňovat faktory, které mohou ovlivňovat podobu analyzovaných textů. Badatel musí přihlížet k: třídnímu a politickému profilu novin¹³⁹, hlavním konkrétním úkolům a poslání analyzovaných novin¹⁴⁰, způsobu nabývání informací, jejich zdrojům a technickým podmínkám vydávání¹⁴¹, celkové tiskové situaci¹⁴², zvláštnostem jednotlivých novinářských žánrů¹⁴³. Hodnotu tisku jako historického pramene určuje jednak charakter daných novin a badatelova práce s pramenem. Specifickým a nezastupitelným pramenem jsou noviny jako celek: jsou produktem i odrazem sociálních poměrů a jejich změn. Zrcadlí, vypovídají a spoluvytvářejí onu dobu. Přestože jsou noviny pramenem přibližujícím fakta, je třeba mít při analýze na paměti, že se jedná o interpretaci daných událostí.¹⁴⁴

Jak již bylo zmíněno výše, stavebním kamenem metody je nalezení všech dostupných informací a pramenů k danému tématu. Zkoumaný vzorek někdy bývá obtížné určit, jelikož historikové musí před započítím analýzy získat všechny již publikované texty k tématu a následně vyhodnotit jejich dostupnost v archivech či knihovnách. Zároveň musí být prameny pravé, věrohodné a pravdivé.¹⁴⁵ Neméně klíčová vlastnost pramenů je jejich reliabilita. Pokud

¹³⁶ Sedláková 2014, s. 386

¹³⁷ Hroch 1985, s. 120

¹³⁸ Hroch 1985, s. 142

¹³⁹ Například vydávání tisku určitou politickou stranou, organizací či jinou společenskou institucí.

¹⁴⁰ Vyplyvají většinou z bezprostřední vydavatelské vazby a z jejich profilu. Titul může být zároveň informátorem, propagátorem i organizátorem.

¹⁴¹ Způsob sběru informací

¹⁴² Například vládní nařízení, kontrola tisku.

¹⁴³ Především žánry vyjadřující postoj autora – komentář, fejeton, reportáž, entrefilet, apod.

¹⁴⁴ Hroch 1985, s. 160-161

¹⁴⁵ Sedláková 2014, s. 387

vzorek disponuje zmíněnými vlastnostmi, může pak badatel správně rekonstruovat zkoumané historické období. Problém může ovšem nastat ve chvíli, kdy každý další odhalený pramen vede k prameni jinému a rozsah zkoumaného vzorku stále narůstá. Bakalářská práce operuje s dochovanými čísly *Zpravodaje*, které jsou k dispozici v elektronické podobě na webových stránkách projektu Hranické historické knihovny.¹⁴⁶ K nahlédnutí je zde i *Rejstřík Zpravodaje* vypracovaný místním historikem J. J. K. Nebeským. V papírové podobě se měsíčníky nacházejí v archivu Městské knihovny Hranice, v hranickém muzeu či ve Státním okresním archivu Přerov.

V práci aplikuji již zmíněný diachronní postup komparace. M. Hroch charakterizuje daný postup jakožto sledování historických událostí a jejich proměn na myšlené časové ose, tedy od minulosti k současnosti. Odlišným způsobem postupuje přístup synchronní, jenž sleduje, jaký byl stav na mnoha místech v téže době.¹⁴⁷ V mnoha případech se dochází k syntéze obou přístupů.

V analýze *Zpravodaje* přistupuji kvůli velkému počtu vydání k výběru pouze určitého vzorku čísel. Vybraný vzorek bude podroben deskripci a následné komparaci s předchozími čísly a srovnání s teoretickými východisky.

¹⁴⁶ Hranická historická knihovna. *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc (1958-1990)* [online]. Dostupné z: <http://historie.hranet.cz/zmhl/zmhl.htm>

¹⁴⁷ Hroch 1985, s. 208

3 ANALYTICKÁ ČÁST

V následující kapitole se zabývám samotnými výtisky hranického *Zpravodaje*. Jelikož se v práci pokouším identifikovat charakteristické prvky regionálního média za komunistického režimu a následné změny po Listopadu 1989, je žádoucí analyzovat celkový vývoj měsíčníku.. Zkoumáno je tedy celé období, ve kterém titul vycházel, čili roky 1958 až 1990. Jak již bylo zmíněno výše, důraz bude kladen na deskripci vybraných čísel, u kterých došlo k znatelným změnám. Na vybraných číslech lze pozorovat transformaci periodika a taktéž odraz dobové podoby médií. Analýza se soustředí na vytyčené kategorie jako je název, grafická podoba, vydavatel periodika a celkový obsah. Přidávám také přesné citace některých vybraných článků pro přesnější vyobrazení periodika. U historicky prvního čísla popisují všechny vytyčené kategorie zvlášť pro lepší představu nastolené podoby titulu.¹⁴⁸ Jednotlivé výtisky budou po deskripci podrobeny i vzájemné komparaci za účelem zachycení vývoje *Zpravodaje* za celou dobu existence. K přesnějšímu deskripci periodika, respektive jeho redakčnímu fungování, dopomůže i rozhovor s dlouholetou odpovědnou redaktorkou *Zpravodaje* Evou Horákovou. Z následné interpretace výsledků v závěru práce se pokusím zachytit hlavní rysy regionálního, respektive lokálního, měsíčníku v analyzovaném období a srovnat je s teoretickými východisky.

3.1 Stručná charakteristika *Zpravodaje*

Kulturní měsíčník začal vycházet v říjnu roku 1958 tehdy pod názvem *Kulturní kalendář města Hranic*. Lokální titul čtenáře primárně informoval o kulturním dění ve městě a přilehlých lázních. Pravidelně se zde objevovaly programy kin či divadel, nechyběly i pozvánky na další kulturní a společenské akce. Tradičně zde byly zařazeny i významná výročí či vzomínky na známé osobnosti, jednotlivá čísla často otevíraly verše různých známých básníků. Obsahová složka zaznamenala od svého založení znatelný rozvoj. Přibývaly zde tematické, názorové články či články týkající se aktualit ve městě. V říjnu 1969 periodikum změnilo název na *Kulturní zpravodaj města Hranic a lázni Teplic nad Bečvou*. Poslední přejmenování proběhlo v únoru 1970 na *Zpravodaj města Hranic a lázni Teplic nad Bečvou*. Měsíčník měnil svou grafickou podobu, transformoval se i rozsah či periodicita (v letních měsících vycházel jeden výtisk pro červen a červenec či červenec a srpen).¹⁴⁹

¹⁴⁸ V dalších číslech *Zpravodaje* již především zdůrazňuji změny či atypické prvky.

¹⁴⁹ Jedná se o čísla z let 1959 (zde dokonce vyšlo pouze červnové číslo, následující až v září), 1960, 1973-1989.

Podoba titulu prošla zjevnou proměnou v roce 1965, kdy *Zpravodaj* přešel z formátu A6 na formát A5. Za celou dobu existence *Zpravodaje* vyšlo 350 sešitů, z nichž se dvě čísla prozatím nepodařilo objevit.¹⁵⁰ Svou existenci *Zpravodaj* ukončil červnovým číslem v roce 1990.

Měsíčník nebyl jediným regionálním titulem, který v Hranicích vycházel. Souběžně se *Zpravodajem* vycházel v Hranicích titul *Přehled*, který ovšem vycházel pouze v průběhu roku 1968, kdy navázal na prvorepublikový týdeník se stejným názvem. *Přehled* poté začal znovu vycházet v roce 1990 a narozdíl od *Zpravodaje* vycházel ještě dalších pět let.

3.2 Zpravodaj v říjnu 1958

Říjnem 1958 započalo vydávání Kulturního měsíčníku města Hranic. První vydání tehdy zaplnilo 8 stran textu včetně úvodní strany. První číslo neobsahuje žádnou informaci o zahájení vydávání měsíčníku.¹⁵¹ Premiérový výtisk taktéž neobsahuje žádná jména redaktorů.

3.2.1 Název

První číslo periodika neslo název *Kulturní kalendář města Hranic*. Název vycházel ze zřejmého zaměření titulu. Vybraný název titulu přetrval až do roku 1969.

3.2.2 Grafická podoba

Na úvodní straně je název měsíčníku, který je orientován v horní polovině stránky. Ve středu strany je umístěn jakýsi ilustrační obrázek, který vystihuje kulturní zaměření titulu. Pod titulní grafikou je měsíc a rok, kdy výtisk vyšel, tedy *říjen 1958*. Ve spodní části je uveden vydavatel, tedy *okresní Dům osvěty v Hranicích* a cena měsíčníku, která činila *20 haléřů*.

Grafická podoba prvního čísla je jednotná, na všech stranách je použita stejná velikost písma i typ. Jednotivé úseky jsou přehledně rozčleněny do jednotlivých týdnů, ve kterých se kulturní akce konají. Kromě obrázku na titulní straně zde nevidíme žádnou jinou grafiku.

Strany 2-7 jsou číslovány, poslední strana číslována není.

3.2.3 Vydavatel

Měsíčník začal vydávat *okresní Dům osvěty v Hranicích*, který spadal pod Národní výbor KSČ (NV KSČ)¹⁵².

¹⁵⁰ Jedná se o čísla z ledna 1965 a března 1965.

¹⁵¹ O počátku vydávání měsíčníku v říjnu 1958 pojednává text „*Třicet let Zpravodaje*“, který vyšel v měsíčníku v lednu 1989.

¹⁵² Informace vyplývá z rozhovoru s Evou Horákovou.

3.2.4 Obsah

Říjnové číslo na straně 2 nejprve uvádí, jaké kulturní a společenské akce proběhnou v Hranicích v prvním a druhém říjnovém týdnu. Jedná se o dramatická, operní či hudební představení, nebo přednášky (Prodaná nevěsta, Cikánská láska, Verdiho díla atd.) konané nejen v Hranicích, ale také v nedalekých obcích. Na straně 2 je také informace o otevírací době Okresní lidové knihovny (OLK).

Strana 3 nabízí opět přehled nadcházejících společenských událostí ve třetím týdnu (40. výročí vzniku ČSR či Odpoledne hádanek). Větší pozornost redaktorů se upíná k cyklu čtyř přednášek pro rodiče, kterému je věnován krátký článek. Je zde uvedeno, že se 15. září konala první z těchto přednášek a v říjnu je naplánována přednáška druhá s názvem „*Dětská úrazovost v našem okrese*“. V článku je dále uvedeno téma listopadové přednášky „*Výchova a odpovědnost rodičů ta děti*“, která má dle redaktorů měsíčníku upozornit rodiče na právní předpisy ve výchově. V článku je taktéž zmíněno, o čem bude pojednávat poslední přednáška, redakce hovoří takto: „*V poslední letošní přednášce seznámíme rodiče s neméně významným činitelem výchovy, to je četbou pro děti a mládež.*“ Celý článek je pak zakončen větou ve znění: „*Věříme, že se těmito přednáškami rodičům zavděčíme a soudruzi lektori, jako odborníci, poradí rodičům, jak nejlépe vychovat děti v socialistické občany naší vlasti.*“¹⁵³

Další krátká pozvánka se týká Okresního vlastivědného muzea (OVM) v Hranicích. Redakce informuje čtenáře, že muzeum má k dispozici mnoho sbírek z rozmanitých vědních oborů. Dalé jsou zde uvedeny otevírací hodiny. Je zde také zahrnuto, že OVM připravilo pro veřejnost několik přednášek. Redakce pak upozorňuje na přednášku s názvem „*Rumunsko - očima občana ČSR (přednáší promofaný fil. Jan Beneš)*“.

Na straně 4 je přehled akcí v týdnu čtvrtém a pátém (Radúz a Mahulena či L. N. Tolstoj - čítárna). Od strany 4 až do strany 7 jsou zařazeny další krátké pozvánky a krátké informační články s následujícími titulky: „*Máte rádi své děti?*“, „*Dětský taneční soubor.*“, „*Kursy tance a společenského chování.*“, „*Pěvecký soubor.*“, „*Co, proč, jak?*“, „*Televize.*“ Mezi články „*Pěvecký soubor.*“ a „*Co, proč, jak?*“ je zařazen článek věnován Lidové akademii, který zve občany na cyklus sedmi přednášek. Všechny zmíněné akce, organizuje Dům osvěty nebo se v něm akce přímo koná. Například článek „*Máte rádi své děti?*“ vyzývá čtenáře, aby přišli do Domu osvěty nacvičit loutkové divadlo slovy: „*Přijďte k nám do Domu osvěty a společně nacvičíme pro děti pěkné loutkové divadélko. Znáte touhu dětí po pohádkách a jejich nadšení,*

¹⁵³ Kulturní kalendář města Hranic, *Přednášky pro rodiče*, říjen 1958

se kterým vydrží celý večer při pohádkové knize.“¹⁵⁴ Všechny ostatní články jsou napsány obdobným způsobem.

Článek „*Televize*.“ informuje čtenáře o provozu televizního vysílání v Domě osvěty slovy: „*Televizní vysílání můžete vidět denně kromě pondělka v Domě osvěty od 19,00 hod. Vstupné: dospělí 0,50 Kčs, děti a studenti 0,25 Kčs.*“¹⁵⁵

Na straně 7 se objevuje přehled významných dnů v měsíci říjnu. Například jsou zde data jako „*1. 10. 1928 – Vyhlášena I. pětiletka a Státní svátek Čínské lidové republiky, 3. 10. 1873 – Narozen V. I. Šiskov, ruský spisovatel, 5. 10. 1713 – Narozen D. Diderot, francouzský spisovatel, 28. 10. – Den znárodnění a 40. výročí vzniku ČSR, [...] 29. 10. 1918 – Založen KOMSOMOL.*“¹⁵⁶

Poslední strana částečně ještě patří zmíněným významným dnům v měsíci říjnu a programu kina *OKO* a kina *SVĚT*.

3.3 Zpravodaj v listopadu 1959

Titulní strana má stejnou úpravu jako první číslo (viz. 3.2). V měsíčníku je obsaženo více textů, čímž se počet stran zvýšil na 11. Všechny strany jsou očíslovány. Celková grafická podoba listopadového čísla z roku 1959 je jednotná, na všech stranách je použit stejný typ i stejná velikost písma, pouze titulky „*Z historického kalendáře*“, „*Velký říjen*“, „*Kulturní programy v lázních Teplicích nad Bečvou*“, „*Kulturní kalendář na listopad*“, „*Programy kina Oko*“, „*Programy kina Svět*“ a „*Z našich souborů*“ jsou psány verzálkami. Kulturní a společenské akce již nejsou rozděleny do týdnů, nýbrž je zde plynulý, nerozdělený seznam na měsíc listopad.

Měsíčník od listopadu 1959 vydává *Osvětová beseda*. O zřízení Osvětové besedy v Hranicích byli čtenáři zpraveni v předchozím říjnovém čísle slovy: „*Po dohodě odboru pro školství a kulturu rady ONV a místním národním výborem bude v Hranicích od 1. října zřízena Osvětová beseda, která narozdíl od okresního Domu osvěty, který se staral o celý okres po stránce kulturní, bude řídit kulturní život pouze ve městě a nejbližších okolních obcích.*“¹⁵⁷ Osvětová beseda vydávala periodikum až do roku 1964.

¹⁵⁴ Kulturní kalendář města Hranic, *Máte rádi své děti?*, říjen 1958

¹⁵⁵ Kulturní kalendář města Hranic, *Televize*, říjen 1958

¹⁵⁶ Kulturní kalendář města Hranic, *Významné dny v měsíci říjnu*, říjen 1958

¹⁵⁷ Kulturní kalendář města Hranic, *Upozornění, novinky..*, říjen 1959

Na poslední straně jsou umístěny reklamy na Komunální služby města Hranic a Státní pojišťovnu. Od tohoto čísla se reklamy na poslední straně měsíčníku vyskytovaly pravidelně.

Kulturní kalendář začíná mottem „*Se Sovětským svazem kupředu za dovršení výstavby socialismu a za mír!*“. Na straně 2 se pod daným heslem nachází grafika – tři hvězdy v řadě. Následně strana 2 a 3 nabízí čtenářům opět přehled historických dnů v měsíci listopadu. Přehled „*Z historického kalendáře*“ uvádí data jako: „*1. 11. 1781 – zrušeno v Čechách nevolnictví, 2. 11. 1923 – založena Komunistická strana Norska, 7. 11. – 42. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, 17. 11. – Mezinárodní den studentů, 23. 11. 1896 – se narodil první dělnický prezident ČSR Klement Gottwald. Zemřel 14. 3. 1953, [...] 29. 11. 1944 – Zemřel Josef Ženíšek – malíř. Narodil se 4. 9. 1855.*“¹⁵⁸

Na druhé a třetí straně je článek s titulkem „*Velký říjen*“, který oslavuje Velkou říjnovou socialistickou revoluci (VŘSR) slovy: „*Křižník Aurora hřměním svých děl, zaměřených na Zimní palác zvěstoval 25. října (podle našeho kalendáře 7. listopadu) počátek nové éry - éry Velké socialistické revoluce... [...] Velká říjnová socialistická revoluce zahájila novou éru v celé historii lidstva – éru rozpadu kapitalismu a budování nového spravedlivého, společenského řádu bez vykořisťování člověka člověkem. [...] Národy Československa vděčí VŘSR za vznik samostatného státu v r. 1918, vděčí existenci prvního socialistického státu světa i za svou dnešní svobodu a nezávislost. [...] Pod prapory Října kráčí dnes devět milionů příslušníků mohutného tábora míru, který je připraven zabránit novému krveprolití.*“¹⁵⁹

Na straně 4 je článek zabývající se oslavami československo-sovětského přátelství. Redakce zde uvádí, že součástí oslav bude i drama *Optimistická tragédie* z pera Vsevoloda Višněvského. Ve stručnosti se hře věnuje další článek, který je zakončen sdělením: „*Až půjdete z představení Višněvského Optimistické tragédie, zamyslete se nad tím, kolik mladých životů bylo obětováno za vítězství proletářské myšlenky i za její zachování ve II. světové válce a uvědomte si, že byly položeny i za naši současnost.*“¹⁶⁰

Strana 5 patří Kulturnímu programu v Lázních Teplicích nad Bečvou a Kulturnímu kalendáři na listopad. Pod Kulturním kalendářem jsou zde ještě informace ohledně sledování televizního vysílání v Osvětové besedě, tanečních kursů, jazykových kursů v OLK,

¹⁵⁸ Kulturní kalendář města Hranic, *Z historického kalendáře*, listopad 1959

¹⁵⁹ Kulturní kalendář města Hranic, *Velký říjen*, listopad 1959

¹⁶⁰ Kulturní kalendář města Hranic, *Slovo o „Optimistické tragédii“*, listopad 1959

odpoledních čajů v sokolovně a tanečních besed v ZK Sigma. Jedná se pouze o informaci, kdy a kde se akce konají.

Dále se zde objevuje dějepisný článek o historii hranických hradeb s názvem „*Z minulosti našeho města*“. Pod článkem je podepsán autor zkratkou *L. N.* – tedy redaktor Ludvík Novotný¹⁶¹. Poprvé se jakékoliv jméno autora objevilo až v červnu 1959 a byl to zmíněný Ludvík Novotný. Články zaměřené na historii se v měsíčníku začaly objevovat od března 1959. První historicky lazený článek se týkal historie veřejné knihovny v Hranicích, který byl napsán ku příležitosti 65. výročí knihovny.

Na konci čísla je tradičně zařazen program kin Oko a Svět. Za programy je umístěn článek „*Z našich souborů*“, ve kterém Osvětová beseda referuje o své divadelní činnosti a informuje čtenáře o tom, že je možné v souboru pracovat.

Na posledních dvou stranách je otištěna reklama na komunální služby v Hranicích s jejich adresou a reklama hovořící o možnosti využít doplňkové půjčky Státní spořitelny. Je zde řečeno: „*Využijte doplňkové půjčky Státní spořitelny k zakoupení: nábytku, televizoru, rádia, motocyklu, elektrospotřebičů a dalších druhů zboží dlouhodobé spotřeby.*“

3.4 Zpravodaj v prosinci 1963

Kulturní kalendář města Hranic v tomto roce tradičně podává informace o chystaných kulturních a společenských akcích. Grafická úprava titulní strany taktéž zůstává beze změny. Výtisk má 7 očíslovaných stran.

Specifikem celého roku 1963 jsou rozsáhlé historické články, které zabíraly tři a více stran. Mezi nimi například: „*Znak města Hranic*“¹⁶², „*Hranická dietrichsteinská fajans*“¹⁶³ či „*Hranická propast*“¹⁶⁴.

Na závěr prosincového čísla je zařazen článek o sportovním utkání v házené žen mezi ČSSR a SSSR. Do kulturního měsíčníku se tak dostává i sportovní tematika.

¹⁶¹ Rejstřík Zpravodaje města Hranic a Lázní Teplic nad Bečvou. [online]. Hranická historická knihovna. [cit. 3. dubna 2018] Dostupné z: <http://historie.hranet.cz/zmhlt/zmhlt.pdf>; Jméno Ludvíka Novotného jakožto nepostradatelného redaktora Zpravodaje zmiňuje při rozhovoru i Eva Horáková.

¹⁶² Kulturní kalendář města Hranic z února 1963

¹⁶³ Kulturní kalendář města Hranic z března 1963

¹⁶⁴ Kulturní kalendář města Hranic z května 1963

3.5 Zpravodaj v lednu 1964

Periodikum neprošlo žádnou zásadní změnou grafické podoby. Za mírné vybočení z tradiční grafické úpravy lze považovat podobu titulků, které jsou psány verzálkami. Kulturní měsíčník od ledna 1964 vydává *Jednotný klub pracujících (JKP)*¹⁶⁵, který nahradil *Osvětovou besedu*. JKP setrval na postu vydavatele hranického měsíčníku do roku 1985. Redakce Zpravodaje i všichni zaměstnanci kulturního klubu v Hranicích spadali pod vedení Závodní klub Sigma (ZK Sigma).¹⁶⁶

Lednové vydání naplnilo 8 stran. Poslední strana není označena číslem. Eva Horáková zdůvodňuje některá pochybení v periodiku (jako gramatické chyby či neoznačení strany) jako projev celkové pracovní vytíženosti zaměstnanců JKP. Bývalá redaktorka taktéž zmiňuje skutečnost, že častokrát těsně před tiskem volala do tiskárny, aby chyby opravili.

První strana patří opět kulturním událostem konaných v měsíci lednu. Pod krátkým kalendářem akcí je krátký informační článek připomínající ustanovení JKP ve znění: „*Dne 20. prosince byl v Hranicích ustanoven Jednotný klub pracujících Hranice, o němž jsme infromační článek již přinesli. [...] Dnem 1. ledna 1964 tedy místo osvětové besedy, ZK ROH Sigma a HCV je Jednotný klub pracujících v Hranicích, [...]*“¹⁶⁷

Na následujících stranách je opět program dvou hranických kin. Lednové číslo zakončují dva články. První je věnován jubileu hranického rodáka Alberta Kutala. Článek vyzdvihuje dílo původem hranického umělce a dějepisce. Celý článek nese prvky biografie.

Poslední text „*Otevřený dopis*“ vypráví příběh týkající se osvobození Československa Rudou armádou po skončení druhé světové války. Jedná se o příhodu z Hranic, ve které vystupuje první sovětský důstojník a Hraničané, kteří pomáhali prorazit barikádu na zdejší mostě. V textu se objevuje například toto: „*Tento neobvyklý dopis adresuji dalekým, ale drahým přátelům z malého okresního města, účastníkům a svědkům menších, ale vzrušujících událostí, které byly počátkem skvělé budoucnosti Vaší bratrské země. [...] Město ztichlo. Za neprodyšně zavřenými dvěřmi, zatemněnými okny se rozhostilo ticho napjatého očekávání příštích neznámých událostí. [...] Nikdo nevěděl odkud se objevil na okraji města ostražitě se pohybující člověk. [...] Potom šel k prvnímu osamocnému domu, který stál*

¹⁶⁵ „*Jednotný klub pracujících byl svého času jediné profesionální, kulturně společenské zařízení v Hranicích. Vzniklo sloučením Městské osvětové besedy se stávajícím Závodním klubem ROH n. p. Sigma a s dalšími závodními organizacemi ROH hranických závodů a podniků.*“ (Horáková In: Nebeský 2012)

¹⁶⁶ Informace vyplývá z rozhovoru s Evou Horákovou.

¹⁶⁷ Kulturní kalendář města Hranic, *Jednotný klub pracujících Hranice*, leden 1964

v zahradě a tiše zaklepal. Dveře se pomalu otevřely a v nich se objevil muž se stopami bezesné noci ve tváři. [...] „Most vyhozen?“ Po pronesení slov podezřívavost vystřídal přátelský úsměv. Ruská hvězdička na čepici zahнала všechno podezření. [...] Úkol byl splněn. Průchod přes most uvolněn. Ale lidé strženi kolektivní prací hledali další uplatnění. Netrvalo však dlouho a u krajských domů se objevili vojáci v maskovaných oblecích s hvězdičkami na čepicích. [...] Tak všechna radost, síla i energie obyvatel se proměnila v bouři ovací a vítání procházejících kolon rudé armády.“

Za textem se pak objevuje prosba JKP: „*Tolik text onoho nadporučíka, který jak se zdá, byl skutečně prvním důstojníkem Sovětské armády, který vstoupil do našeho města. Potřebujeme si ověřit tuto příhodu, a proto prosíme všechny, kdo byli tenkrát u barikády, nebo kdo dokonce znají onoho poručíka v československé uniformě, aby nám dali zprávu osobně nebo písemně do Jednotného klubu pracujících na náměstí Klementa Gottwalda (dříve osvětová beseda), případně zavolali telefonicky na číslo 2160.*“¹⁶⁸

3.6 Zpravodaj v únoru 1965

Od tohoto čísla se změnil vzhled úvodní strany. Dominuje zde fotografie s názvem „*Taneční pár*“ od Antonína Nesvadby. Pod fotografií je teprve název periodika a měsíc vydání. Únorové vydání nenabízí údaj o vydavateli, avšak měsíčník stále vydává *JKP*. Měsíčník má opět 7 stran.

Vyskytuje se zde tradičně seznam kulturních akcí, tentokrát s názvem „*Kulturní pořady v únoru*“. Únorové číslo otevírá článek oznamující 25. výročí Ústavu národního zdraví v Hranicích. Vedle programů klubu důchodců a místních kin, či otevírací doby knihovny je zde i biografický článek vytvořený k 45. narozeninám karikaturisty Jaroslava Popa. Nechybí zde ani rozpis sportovních pořadů konaných v daném měsíci.

3.7 Zpravodaj v dubnu 1965

Dubnové číslo *Kulturního kalendáře města Hranic* se liší od předchozích čísel pouze rozmístěním textů na stranách.¹⁶⁹ Až toto číslo nabízí na poslední straně ve spodní části tiráž, ve které je uvedeno: „*Kulturní kalendář města Hranic vydává JKP Hranice – Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, provoz 11. Změna pořadů, uvedených v kult. kalenári,*

¹⁶⁸ Kulturní kalendář města Hranic, *Otevřený dopis*, leden 1964

¹⁶⁹ Čísla v roce neměla jednotnou úpravu. Rozdílly se týkaly odlišného rozvržení textů na stranách, změny velikosti či typu písma. Tzn. v únorovém čísle z roku 1965 byl ku příkladu jiným písmem a na jiné straně rozepsán program kin.

vyhrazena.“ Dubnový Kulturní kalendář zabírá 8 stran textu, přičemž poslední strana není číslována.

Obsahově ani graficky dubnové číslo nikterak nevybočuje z tradičních témat vycházejících v měsíčníku.

3.8 Zpravodaj v prosinci 1965

V prosincovém čísle *Kulturního kalendáře města Hranic* stojí za povšimnutí neobvyklá grafická podoba jednoho z titulků. V titulku pozvánky „*Kam na Silvestra*“ má každé písmeno jiný typ písma. Prosincové číslo má 8 stran.

Obsah vydání se tematicky výrazně neliší od předchozích čísel.

3.9 Zpravodaj v lednu 1966

Titulní strana pokračuje v zavedeném trendu z února 1965. Straně dominuje fotografie s názvem „*Zima*“ od Josefa Černého. Lednové vydání zabírá 8 stran textu.

Netradičním obsahovým, respektive grafickým, prvkem je fotografie „*Stavba mateřské školy v n. p. Sigma*“ Josefa Černého, která náleží k článku s titulkem „*Vzorná péče.*“ na straně 3. Článek se týká zvyšování zaměstnanosti žen v n. p. Sigma a s tím souvisejícími nutnými podmínkami pro jejich vstup do práce – založení mateřské školy. Článek hovoří například takto: „*Rozvoj naší socialistické ekonomiky bude v příštích letech podporovat politiku plné zaměstnanosti obyvatelstva, neboť naše národní hospodářství potřebuje využít všechny zdroje pracovních sil. Hlavním zdrojem přírůstku pracovních sil budou i nadále ženy. Zvýšit zaměstnanost žen, znamená ovšem také vytvářet všechny podmínky k tomu, aby mohly v klidu bez velkých starostí vykonávat svoji práci a stát se na pracovišti rovnocennými partnerkami mužů. [...] V praxi se péče závodu projevuje tak, že závod dostavuje v současné době novou budovu mateřské školy na třídě I. máje. [...] Škola bude slavnostně otevřena k letošnímu MDŽ a bude to jistě nejkrásnější dar, jaký mohl závod ženám věnovat. V době, kdy bude budova školy v letních měsících mimo provoz, se počítá se zřízením mateřské školy v přírodě a sice v pionýrském táboře Radost v Hostýnských vrchách...*“¹⁷⁰

Dále jsou zde články na straně 5 a 6: „*XIII. sjezd KSC přivítá město hodnatnými závazky*“, dějepisný článek „*Važíme si dost památek naší minulosti?*“ a článek se sportovní tematikou „*Cíl hranických házenkářů – veškerou péčí mládeži.*“, ve kterém se objevují

¹⁷⁰ Kulturní kalendář města Hranic, *Vzorná péče*, leden 1966

například tato slova: „[...] *Je proto potřeba dnes před celou hranickou veřejností vyslovit všem dobrovolným funkcionářům a pracovníkům házenkářského oddílu dík za jejich obětavou práci. Je nutno jmenovat zejména Jaroslava Fibicha staršího i mladšího, Standu Smolíka, Jardu Pavelku (nejlepšího trenéra oddílu), dorostenky a začky, které perou a žehlí všechno prádlo zdarma [...]*“¹⁷¹

Strana 7 a 8 jsou věnovány kalendáři sportovních akcí a programům kin.

3.10 Zpravodaj v lednu 1968

Graficky dané číslo nikterak nevybočuje. Počet stran narostl v lednu 1968 na 11.

V samotném obsahu lednového vydání lze vyznat netradiční prvky. První číslo *Kulturního kalendáře* v roce 1968 začíná článkem „*Společně při plnění úkolů v roce 1968!*“. Dvoustánkový text se zabývá novým předpisem č. 69/1967, tedy Zákonu o národních výborech. Je zde řečeno například toto: „*V roce 1968 skončí podle ústavy ČSSR čtyřleté funkční období národních výborů. [...] Nový zákon přikládá mimořádnou váhu funkci a úloze plenárního zasedání jako vrcholného orgánu národního výboru a zdůrazňuje jeho neformální, pracovní charakter. [...] Daleko větší důraz budeme muset klást na posílení politickoorganizační a kulturně výchovné funkce MěstNV. [...] Národní výbor je především politickým orgánem, který vychází ze znalosti svých voličů a podle potřeby musí ovlivňovat řešení jejich požadavků a potřeb a na druhé straně kulturně výchovnou činností působit na názory a myšlení lidí tak, aby jejich zájmy byly v souladu se zájmy celé společnosti, v souladu s hospodářskou politikou státu; [...] Nový zákon o národních výborech v podstatě posiluje úlohu a pravomoc odborů, jež se stávají rozhodujícími a výkonnými orgány. [...] Naše město má již bohatou tradici v organizaci soutěže mezi národními výbory v okrese a zejména v plnění závazků. V budovatelské činnosti se v každém roce umísťuje mezi předními národními výbory. [...] Společně stmelení v jednom silném kolektivu úspěšně splníme náš podíl ve prospěch budování naší překrásné socialistické vlasti. V jednom úsilí strany a lidu za splnění cílů vytyčených XIII. sjezdem KSČ.*“¹⁷² Autorem textu je Miroslav Kuba, tehdejší tajemník Městského národního výboru (MěstNV) v Hranicích.

V lednovém vydání se pak vyskytují další čtyři články a jedno oznámení Technických služeb. Články „*Jmenuje se obyčejně: Pavel Novák*“ a „*Budou opět hrát*“ se týkají kulturní činnosti. Článek „*Vytváříme zdravé životní prostředí*“ mluví o skutečnosti, že Hranice byly vybrány do dlouhodobé koncepce tvorby životního prostředí města do roku 1980. Krátký

¹⁷¹ Kulturní kalendář města Hranic, *Cíl hranických házenkářů – veškerá péče mládeži*, leden 1964

¹⁷² Kulturní kalendář města Hranic, *Společně při plnění úkolů v roce 1968!*, leden 1968

informační článek vytvořený vedením JKP „*Reklama má zelenou*“ sděluje čtenářům, že od února 1968 přistupuje Kulturní kalendář opět k insertní službě. Je zde například uvedeno: „*Zaznamenali jsme zvýšený zájem o tuto naši tiskovinu a vzhledem k tomu, že dosavadní náklad nestačí, abychom vyhověli všem zájemcům, zvyšujeme počet výtisků. Cena inserce se řídí podle výnosu ministra kultury a informací ze dne 1. 11. 1967 čj. 12215/67 a činí: celostránkový inserát – 720 Kčs, půstránkový inserát – 360 Kčs, čtvrtstránkový inserát – 180 Kčs [...]*“¹⁷³

3.11 Zpravodaj v srpnu 1968

Ačkoliv v průběhu roku 1968 probíhaly akce spojené s pražským jarem, ve Zpravodaji se nevyskytuje žádná explicitní zmínka o probíhajících událostech ve společnosti. Srpnové číslo má 7 stran. V tomto čísle strany nejsou číslovány vůbec.

Novým prvkem v srpnovém čísle *Kulturního kalendáře* je údaj o odpovědné redaktorce na poslední straně. Post odpovědné redaktorky v srpnu 1968 zastávala Libuše Sekničková. Jméno redaktorky se objevuje v článku „*Dramatický soubor JKP*“ z dubna roku 1968 a je zde psáno toto: „*Z kolektivu pracovníku je třeba zvláště vyzvednout soudružku Libuši Sekničkovou, která se velmi rychle zapracovala jako programová referentka s přirozeným talenem pro zajištění náboru na všechny kulturní akce.*“¹⁷⁴

V srpnovém čísle je na titulní straně umístěna fotografie herce Jaroslava Vojty¹⁷⁵, jiným způsobem se číslo nijak výrazně neodlišuje od předchozích vydání.

3.12 Zpravodaj v září 1968

Titulní straně dominuje fotografie dětí u ohničku od neznámého autora. Číslo ze září 1968 neobsahuje žádnou informaci o proběhnuvší intervenci do Českoslovesna. V daném čísle se netradičně vyskytuje názorový článek. Počet stran zářijového čísla je 8.

Zářijový *Kulturní kalendář* otevírá poznámka s názvem „*O obrodě v kultuře, panu Barnumovi, panu Longmarkovi a hlavně majitelce ptáčka překrásného – „Zlatého slavíka“ – Evě Pilarové a dalších znamenitých kumštýřích*“. Text z pera Václava Škapy¹⁷⁶ naráží na plakátovou reklamu a zve čtenáře na koncert slovy: „*Není sporu o tom, že současný obrodný proces uvolnil iniciativu i v oblasti zábavy, a to hlavně pokud se týče nových forem reklamy.*

¹⁷³ Kulturní kalendář města Hranic, *Reklama má zelenou*, leden 1968

¹⁷⁴ Kulturní kalendář města Hranic, *Dramatický soubor JKP*, srpen 1968

¹⁷⁵ Eva Horáková při rozhovoru uvedla, že fotografie na titulních stranách dodával fotografický kroužek, který spadal pod osvětovou zařízení či byly redakci fotografie dodávány z NV KSČ nebo MěstNV KSČ.

¹⁷⁶ Václav Škapa byl ředitelem JKP, vystřídal na vedoucí pozici Věru Šromovou. Na vedoucích pozicích se po V. Škapovi vystřídali Bronislav Ludmila, Vítězslav Šprencl a Renata Kosková. (Horáková In: Nebeský 2012)

[...] *Ve chvílích, kdy píší tyto řádky (20. srpna) není sice ještě jasné, jak tento staronový způsob reklamy na hranické občany zapůsobí a jak Mistr Longmark, který Kouzelnickou revuí pořádá ve své režii, bude s Hranicemi jako štací spokojen, ale protože JKP Hranice nehodlá nechat zase přelepovat jeho plakáty svými. Shodou okolností také obřimi, využívá pisatel v poslední době na jedné straně tolik chválené a na druhé straně tolik zase zavrhané a haněné sedmé velmoci – tisku, aby slovným dámám a veleváženým pánům s nesmírnou radostí přispěchal oznámit, že se mu podařilo po námaze nemalé s použitím všelijakých cestiček klikatých, jinak konexemi zvaných, získat program kumštýřů náramných, z nichž zvláště pozornost ctěného publika upoutá majitelka ptáčka překrásného – Zlatého Slavíka 1967 – Eva Pilarová, která nejenom sama, ale i se svým zalíbeným fešným pánem Jaromírem Mayerem společně pěti bude, [...] jakož i další znamenití kumštýři a ti všichni za doprovodu big-beatové skupiny EMINENT, hlavně mezi bujarou mládeží proslavené. [...] Až budete, slovné dámy a velevážení pánové, jakož i dítko sotva školním škamnám odrostlá, ale mající již alespoň 15 zim za sebou, číst tyto řádky, pak všeho nechce a do JKP Hranice spěšte kartičku si zakoupit. Neb jen čtyři sta kusů jich v předprodeji prodáno bude, aby, když onu neděli pršeti bude, měli ti, kdož si pospíšili zajištěnou sesli v sále JKP Hranice. Jistě se Vaše slovnosti ptají, kdy se v Hranicích ta sláva s paní Pilarovou a panem Mayerem odbývají bude. Tož nechci Vás déle napínat zvědavostí. Druhou neděli měsíce září – to je 8. září v 16.30 hod, v Letním kině. [...] A co tam bude, to se Vaše vznešenosti dozví zase z plakátů, jejichž rozměry si s Mistrem Longmarkem nezadají a které by dozajista pochváli sám mistr Barnum. Popravdě řečeno jsou s tím obrodným procesem v kultuře problémy. Novou, nebo staronovou reklamu tu již máme, ale s potížemi růstu. V Hranicích nemáme na ni plochy a lepič si stěžuje, že ho bolí ruce...“¹⁷⁷ Článek je psán kursívou a zabírá téměř celou stranu 1.*

V zářijovém čísle absentuje ucelený přehled kulturních akcí v měsíci. Dané vydání taktéž postrádá údaj v tiráži o odpovědném redaktorovi.

3.13 Zpravodaj v listopadu 1968

V publikování názorových článků pokračuje V. Škapa i v listopadu a prosinci 1968. Dané číslo má díky rozsáhlému fejetonu ředitele JKP 12 stran.

Netradiční kritický názorový článek o lidové umělecké tvořivosti v JKP Václava Škapy nese titulky „*Fejeton o věci vážné: Pravda o LUT v JKP*“. V textu autor píše například toto:

¹⁷⁷ Kulturní kalendář města Hranic, *O obrodě v kultuře, panu Barnumovi, panu Longmarkovi a hlavně majitelce ptáčka překrásného – „Zlatého slavíka“ – Evě Pilarové a dalších znamenitých kumštýřích*, září 1968

„Snad mi laskavý čtenář promine, když napíšu o věci vážné kursívou. Vždyť již klasikové naši žurnalistiky používali s oblibou kursívy [...] Vzpomeňme jen Jana Nerudu, jak se vypořádal s problémem zdánlivě jednoduchým ve fejetonu *Kam s ním?*, přioemeňme si mistrovské kursívy Karla Čapka, třeba tu, jak dostával neustále výhružné anonymní dopisy, [...] Představ si tedy milý čtenáři, že se nachází v prostorách zámku, právě ve chvíli, kdy se vznešená společnost baví v přestávce *Zámeckého nocturna*. Obklopena nezbytnými pochlebníky, stává se středem společnosti významná skupinka, která se baví – o čem jiném než o hostiteli – o zámeckém pánu. „Víte to je všechno hezké, že náš zamecký pán zve do našeho staroslavného města všeliké proslavené kumštýře ze všech markrabství, ale když on na druhé straně nepřeje fotoamatérům.“ [...] Na příklad s hudebníky. O těch je známo, že vždycky prosadí svou. Nevěříte? [...] I dnes, jen formy se změnily. K uskutečnění záměru postačí, když jedna zkušenější, ostřílenější a starší skupina hudebníků se snaží znemožnit svým mladším nezkušenějším kolegům ochutnat slast potlesku a druhého veřejného vystoupení, prostě tím, že jeden z členů těch starších dá neoprávněný příkaz k uzamčení místnosti, v níž jsou k vystoupení těch mladých potřebné technické záležitosti. [...] Když právě před těmito 17-18 lety začínali ti starší, měli rovněž své početné a nadšené obecenstvo. Kde se nyní to obecenstvo ztratilo? Inu, je o těch 17-18 let starší, někteří snad v papučích vysedávají u televizorů, některým by snad vadilo při tanci *La bostely* trochu břicho a mnozí se zcela určitě rozčilují, když mají v neděli své nyní již 17leté dceři dát 5 Kčs na vstupné na ten – podle jejich mínění – bláznivý bít. [...] Zatímco těm starším se kdysi zakoupily nástroje, poslali se na zahraniční zájezd, dokonce dostali krásné kvalitní oblekové uniformy, ti mladí nadšenci nástroje nedostali, nyní je mohl JKP vybavit jen košilemi [...].“

Fejeton ještě například obsahuje zmínku o zpěvácké soutěži „*Hledáme mladé talenty*“, fotografickém kroužku, který se uvádí do klidu a nahrazuje jej fotokroužek nový, který: „za velmi krátkou dobu své působnosti dokumentárně zachytit pulzující, vzrušený život našich dnů a jeho práci pro JKP je třeba z tohoto hlediska výrazně ocenit.“

Ve více než dvoustránkovém fejetonu se autor ještě zabývá pěveckým sborem Jurik, který si dle autorových slov odnesl z pokladny JKP 3000 Kčs zaslouženého honoráře.

Zaznívá zde také věta: „Domnívám se, že někteří z laskavých čtenářů všechna tato fakta neznali, nám¹⁷⁸ dokonce dojem, že v úplnosti neznali tato fakta především kritikové, tou paní magistrou tenkrát na zámeckém nádvoří počínajíc.“¹⁷⁹

¹⁷⁸ Text je přepsán přesně podle originálního článku, tedy i s chybou.

¹⁷⁹ Kulturní kalendář města Hranic, *Pravda o LUT v JKP*, listopad 1968

Dále jsou v listopadovém čísle zařazeny články L. Novotného o Leoši Janáčkově v lázních Teplicích nad Bečvou, Velký čin malého divadla od autora Jaromíra Šavrdy s přetištěnou recenzí z deníku Krajského výboru KSČ v Ostravě „*Nová svoboda*“ na hru Františka Langra, a článek opět od Václava Škapy „*Družba nejenom kulturní*“. Pod tímto článkem je uvedena pouze zkratka autora -*škp*-.

V tiráži je znovu uvedena jako odpovědná redaktorka Libuše Sekničková.

3.14 Zpravodaj v prosinci 1968

Kulturní kalendář otevírá přání do nového roku 1969. V blahopřání se objevuje nepatrná narážka na proběhnuvší události roku 1968: „*A řekněme si popravdě, že málokterý rok si charakterem svého průběhu vysloužil tolik přívlastků, epitet a přídomků, jako právě tento. Prožili jsme bezesporu všichni mnoho a škála našich prožitků byla bohatá; od těch nejradostnějších až po ty nejméně příjemné. Možná, že by mnohý z nás rád opravil i něco z toho, co v průběhu roku udělal, když dnes, s odstupem času, posuzuje vývoj událostí. Ale čas se, bohužel, nevrací zpět, čas jde dál a s ním přicházejí nové a nové události a problémy, které musíme řešit opět v jiných podmínkách, za jiných situací. [...]*“¹⁸⁰ Autorkou článku je Věra Šromová, bývalá ředitelka JKP. Prosincové číslo měsíčníku má 15 stran.

Na straně 6 se objevuje článek *DEMENTI* „*Pravda o LUT v JKP*“ sepsán členy tanečního klubu J. Jiříčka. Text začíná následovně: „*Vážený pane Škapo! Listopadový kulturní kalendář byl potíštěn Vašimi slovy v článku s názvem Pravda o LUT v JKP. Jendotlivé statě Vašeho článku mají být, soudě podle nadpisu, pravdou. I přes pečlivé prostudování článku jsme však mohli konstatovat, že výstižnější název by snad byl Polopravdy o LUT v JKP. To je však věc názoru a proto nám dovoluňte se k některým těm vašim pravdám vyjádřit.*“

Členové tanečního klubu J. Jiříčka se ohrazují proti skutečnosti, že si podle V. Škapy hudebníci vždy prosadí svou. Obhajují se například slovy: „*Víme dobře, že právě v této době se prakticky rozpadal fotokroužek, s námi hudebníky jste prožil první střetnutí, když jste nechal násilně otevřít naše koše s nástroji, které jste bohužel zapomněl zkontrolovat a co navíc po nedobrovolném zapůjčení jiné hudbě opět převzít a uzamknout [...]*“

V daném textu autoři dále nesouhlasí s tvrzením, že by mladším hudebníkům nechtěli půjčit nástroje a zároveň vystupují proti V. Škapovi s tvrzením, že za jeho chování může ušlý

¹⁸⁰ Kulturní kalendář města Hranic, *PF* 1969, prosinec 1968

honorář z neuskutečněného vystoupení. Dále ředitele JKP kritizují za kastování hudebního souboru na „starší“ a „mladší“.

Taktéž se vyjadřují k faktické nepřesnosti ohledně honoráře pro Divadlo písničků a zpochybňují nezájem veřejnosti o orchestr.

V textu se objevuje i nesouhlas s poznámkou V. Škapy o uniformách.

Text naplňuje prvky polemiky a nabáda čtenáře, aby si vytvořili na věc vlastní názor: *„Měli jsme jen snahu, aby infomovanost čtenářů, po které tak voláte, byla posouzena i z našeho hlediska a necháváme na čtenáři, ať si utvoří svůj vlastní názor. [...]“*¹⁸¹

Za polemikou je článek *„Dementi, které nic nedementuje“* z pera Václava Škapy. Ten vyvrací některé body z předchozí polemiky. Nesouhlasí s poznámkou o svém honoráři, příkládá petici návštěvníků vystoupení mladší beatové kapely JKP, která neměla k dispozici nástroje kvůli údajným pletichám starších hudebníků. V. Škapa dále uvádí, že informace o tom, že si koupil oblek za peníze JKP je urážka. Článek je zakončen slovy: *„Závěrem: Byl jsem opravdu potěšen ohlasem své kursívy u některých čtenářů, kteří mi tlumočili, že se jim tak dostalo vyčerpávajícího bilančního přehledu o stavu LUT v JKP. A o to v kursívě především šlo, v tom bylo její těžiště. Pisatelé „dementi“ si vyloupli okrajový problém, přidali trochu skandalizující omáčky a ušlo jim jádro věci. [...] Pokud ještě mezi vedením JKP a souborem JKP J. Jiříčka jsou ještě k řešení problémy, zvu zástupce souboru do kanceláře JKP. Věřím, že rozhovor „zajímaví, obě strany“ bude po odstupu času oproštěn všech invektiv, neboť v opačném případě bych mohl svému příštímu návštěvníku zapůjčit před uskutečněním návštěvy starou sice, ale doposud stále potřebnou útlou knížku Gutha-Jarkovského o pravidlech společenského chování.“*¹⁸²

Novým odpovědným redaktorem je právě V. Škapa, jehož jméno je uvedeno v tiráži.

3.15 Zpravodaj v říjnu 1969

V říjnu roku 1969 periodikum změnilo svůj název na *Kulturní zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B.* V tiráži je uvedeno jméno nové odpovědné redaktorky Evy Horákové, která zastávala pozici od února 1969 až do roku 1990.¹⁸³ Všechny titulky jsou psány verzálkami. Zpravodaj v říjnu 1969 zaplnil 17 stran textu.

¹⁸¹ Kulturní kalendář města Hranic, *DEMENTI: „Pravda o LUT v JKP“*, prosinec 1968

¹⁸² Kulturní kalendář města Hranic, *Dementi, které nic nedementuje*, prosinec 1968

¹⁸³ Při rozhovoru Eva Horáková uvedla, že ji na postu odpovědné redaktorky v polovině 80. let vystřídala Ivana Helclová. V samotném periodiku však tento údaj není dohledatelný.

Kulturní zpravodaj začíná článkem pojednávající o historii a současnosti lázní Teplíc nad Bečvou. Následuje text o dětské léčebně Radost nacházející se taktéž v areálu lázní.

Na dalších stranách se objevují textově rozsáhlejší články s titulky například: „Vyjde poštovní známka se znakem města Hranic“, „Úspěch hranické šlechtitelské stanice“¹⁸⁴, „Velký úspěch pracovníků n. p. Sigma Hranice“ či „Chcete mít přátele na celém světě?“¹⁸⁵.

Na posledních stranách jsou tradičně zařazeny programy kin a JKP. Za nimi je umístěna informace i změně programu JKP a pozvánka na „Koncert mladých filharmoniků“.

3.16 Zpravodaj v únoru 1970

Měsíčník opět změnil název na *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B.* Na titulní straně je fotografie zachycující pohled na kostel a morový sloup na tehdejší Gottwaldově náměstí. Nad fotografií je nový název titulu, pod fotografií měsíc vydání, tedy únor 1970. Vydavatelem je stále *JKP Hranice*.

Stranu 2 a 3 zabírá článek Ludvíka Novotného pojednávající o slavných návštěvnících lázní Teplíc nad Bečvou s titulkem „Návštěvníci lázní“. Článek je doplněn fotografií lázní s popiskou: „Lázně Teplice nad Bečvou – lázeňské budovy Sokolovo a Praha, v popředí nový most přes řeku Bečvu.“ Autorem snímku je L. Novotný. Jsou zde zmíněny osobnosti jako Leoš Janáček, Josef Kopta, Růžena Jesenská, Oldra Sedlmayerová, Jan Zahradníček či Petr Bezruč. Autor do článku zahrnul i krátký výčet národních umělců, kteří do lázní zavítali, například Jarmila Urbánková, František Smolík a Jaroslav Vojta. Článek patří do rubriky „Teplice nad Bečvou“, která ovšem nevycházela pravidelně.

V únorovém vydání Zpravodaj jsou články s titulky: „Město Hranice k 25. výročí osvobození“, „Sigma Hranice, nositel řádku práce, vstupuje do jubilejního roku 1970“, „Tělovýchovná jednota Sigma Hranice na počest 25. výročí osvobození“, „Josef Heřman Agapit Galaš“, „Svaz invalidů v Hranicích informuje“, „Seznamte se“¹⁸⁶, „Rozloučení s profesorem Bohuslavem Kokešem“, „Nové mezinárodní úspěchy Jaroslava Popa“, „Obyvatelé Hranic na cestách“, „Sté výročí hranického gymnasia“, „Vzpomínáme na Antonína Frela“, „Šedesátiny akad. malíře Oty Holase“, „Zpěvy sladké Francie“, „Blahopřejeme jubilantům“, „Výstava k jubilejnímu roku českého kronikářství“. Strany 12, 13

¹⁸⁴ Článek pojednává o udělení medailí hranické šlechtitelské stanici oborového podniku Sempra na mezinárodní květinářské výstavě Flora 69 v Olomouci.

¹⁸⁵ V článku JKP nabízí čtenářům výuku mezinárodního jazyka esperanto.

¹⁸⁶ Článek se týká houslisty Břetislava Nového.

a 14 jsou tradičně věnovány kulturním programům. Strany 15 a 16 pak reklamě na Sigmu Hranice a Důchodové pojištění pracujících.

Článek ze strany 4 „*Město Hranice k 25. výročí osvobození*“ přináší několik informací pro obyvatele Hranic. Je zde například uvedeno: „*Socialistický závazek městského národního výboru obsahuje dílčí socialistické závazky podniků a organizací, zaměřené na všechny úseky života ve městě a přinese tyto výsledky: Modernizace dosavadních zařízení, sloužících pro zájmovou činnost mládeže bude vytvořena hodnota ve výši 80 tisíc Kčs. Při provádění svépomocných oprav v obytných objektech Stavebního bytového družstva a Domovní správy a při svépomocné bytové výstavbě dosáhnou občané hodnoty 302.960 Kčs. [...]*“¹⁸⁷

Vydání z února obsahuje u devíti článků údaj o autorovi, ať už jeho celé jméno či zkratku. V mnoha případech u článků jméno autora chybí.¹⁸⁸

Dané číslo provází výraznější grafická úprava. Kromě snímku patřícímu k článku „*Návštěvníci lázní*“, se fotografie objevuje na straně 7 u článku o Josefu Heřmanu Agapitu Galašovi, významné osobnosti města Hranic. Snímek zobrazuje bustu hranického rodáka. Další grafika se objevuje u textu „*Přání jubilantům*“. Jedná se o obrázek květiny. Výraznější grafika je k vidění u reklam na stranách 15 a 16. U obou reklam je použit netradiční styl písma. Reklamy jsou doplněny obrázky. Co se týče titulků v daném čísle, jsou psány verzálkami a jsou přehledně odděleny od textu čarou.

V tiráži se objevují tyto informace: „*Odpovědný redaktor: Eva Horáková, prof. Ludvík Novotný, Zdeňka Kosová, Oldřich Lukeš, reg. čís. RM 49. – Cena 1,- Kčs – Změna pořadů, uvedených v kulturním kalendáři, vyhrazena. – Kulturní kalendář města Hranic vydává JKP Hranice. – Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, závod 11, tř. Lidových milicí 3.*“ V roce 1971 doplnil redakční radu O. Petříček, který kontroloval texty před vydáním. Podle slov Evy Horákové nikdy neměl s texty problém a vždy byly všechny bez úprav vydány.

3.17 Zpravodaj v roce 1972

Zpravodaj z roku 1972 oproti předchozím vydáním nabízí čtenářům přílohu pro roky 1971 a 1972. Příloha s názvem „*Z historie hranických ochotníků*“ byla vyhotovena Cyrilem Bláhou a čítá 80 stran. Na první straně je v poznámkách řečeno: „*1) s. 58-60 (březen 1970) byla vydána chybně, takže na s. 61-63 je otištěna v opravené verzi. 2) Vydávání přílohy skončilo*

¹⁸⁷ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B, *Město Hranice k 25. výročí osvobození*, únor 1970

¹⁸⁸ Na skutečnost absence podpisu autora upozornila i Eva Horáková během rozhovoru. Důvod ovšem nezná.

na podzim 1972 stranou 80, oficiálně „zákeřná nemoc znemožnila autorovi dokončit práci“ (nekrolog ZMHLT, listopad 1974), podle svědectví tehdejší odpovědné redaktorky¹⁸⁹ časopisu byla však publikace zastavena na příkaz některého z nadřízených orgánů.“¹⁹⁰

Jednotlivá čísla v roce 1972 neprošla nikterak výraznou obsahovou či grafickou proměnou.

3.18 Zpravodaj v roce 1975

Od roku 1975 do roku 1988¹⁹¹ vycházel obsah jednotlivých čísel *Zpravodaje* vydaných v daném roce. V obsahu se objevoval přehled článků otištěných v každém měsíčníku včetně jména autora. Obsah je zakončen větou: „V každém čísle drobné zprávy z hranického politického, hospodářského a kulturního života, pořady Jednotného klubu pracujících, programy kin, inzerce.“¹⁹²

Jednotlivá čísla v roce 1972 neprošla nikterak výraznou obsahovou či grafickou proměnou.

3.19 Zpravodaj v květnu 1980

Titulní straně vévodí fotografie s popiskou „8. květen 1945 – osvobození Hranic Sovětskou armádou“. Číslo otevírá báseň „Ranní zpěv Rudé armádě“ od Jaroslava Seiferta. Vydání čítá 19 stran.

Za zmínku stojí rozsáhlý článek L. Novotného s názvem „Budování a rozvoj města Hranic v letech 1945-1980“. V článku autor rozebírá komplexní vývoj města z různých odvětví. Píše zde o průmyslu, zemědělství, dopravě či školství. Na článku lze demonstrovat, jak redakce *Zpravodaje* rozšiřuje tematické zaměření titulu. V článku se například objevuje toto: „[...] Jednotné zemědělské družstvo [...] dosáhlo podstatného zvýšení produkce v rostlinné a živočišné výrobě. [...] Silniční doprava se zlepšila rekonstrukcí silnice E 7 přes Hranice v ulicích Čs. armády, kpt. Jaroše a Burkešově [...] V roce 1945 byla v Hranicích jedná základní škola, v roce 1949 zahájila výuku II. ZDŠ na Šromotově náměstí, [...] přibyla také zvláštní škola internátní. [...]“¹⁹³

¹⁸⁹ V listopadu 1974 byla odpovědnou redaktorkou Eva Horáková.

¹⁹⁰ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B, *Příloha: Z historie hranických ochotníků*, 1972

¹⁹¹ Obsahy následujících ročníků nebyly objeveny.

¹⁹² Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B – Obsah, 1975

¹⁹³ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B, *Budování a rozvoj města Hranic v letech 1945-1980*, květen 1980

V roce 1980 vyšla ke *Zpravodaji* další příloha, tentokrát věnována Okrskové spartakiádě konané 25. května v Hranicích. Příloha o spartakiádě zabírá 7 stran. Dále jde zde připojena informace o závodě minikár konaném 24. května v lázních Teplicích nad Bečvou. Poslední dvě strany přílohy patří inzerci¹⁹⁴.

V tiráži chybí údaj o odpovědném redaktorovi.

3.20 Zpravodaj v červenci a srpnu 1985

Zpravodaj od července 1985 vydává *Sdružený klub ROH v Hranicích*. Měsíčník klub vydával do března 1990. Jedná se o jedno z mnoha vydání, u nichž byly sloučeny letní měsíce. Eva Horáková toto spojení zdůvodnila tím, že se přes léto nekonalo tolik událostí a *Zpravodaj* by nebylo možné naplnit. Vydání má 20 stran.

V čísle se vyskytuje větší množství fotografií, přesněji 7. Jedná se o snímek lázeňské budovy Ferdinanda Helsnera a fotografie účinkujících na abonentích koncertech. Fotografie účinkujících jsou bez popisku.

V tiráži chybí údaj o odpovědném redaktorovi. Nelze tak prokázat, zda byla odpovědnou redaktorkou Ivana Helclová, jak uvedla v průběhu rozhovoru Eva Horáková.

3.21 Zpravodaj v prosinci 1989

Na titulní straně prosincového Zpravodaje je fotografie Romana Kubíčka zachycující vánoční strom na hranickém náměstí. V čísle, které vyšlo záhy po sametové revoluci, není jakákoliv zmínka o proběhnutých událostech. Počet stran daného čísla je 20.

Vydání je otevřeno krátkým textem „*Připomínáme si...*“, ve kterém je vzpomenuto na projektanta a dlouholetého předsedu turistického oddílu TJ Sigma Hranice Jaroslava Kopeckého.

Následuje více než dvoustránkový článek s titulkem „*25. výročí založení Sdruženého klubu ROH*“. Text shrnuje historii a působení klubu a je zakončen slovy: „*Přejme tedy Sdruženému klubu ROH do další pětadvacítky rozšíření činnosti, lepší technické podmínky pro ni a řadu nových obětavých pracovníků!*“¹⁹⁵

Následuje článek od Bohumíra Indry „*Dům Kubešovský čp. 19 na náměstí před Dolním podloubím*“. Dějepisný článek uvádí za textem i prameny a literaturu, ze které bylo čerpáno.

¹⁹⁴ Text inzerce je v příloze špatně čitelný.

¹⁹⁵ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B, 25. výročí založení Sdruženého klubu ROH, prosinec 1989

Následují články „*Skončí propast a Černotínské jeskyně taky na smetišti?*“ věnovaný ochraně památek Hranického krasu a „*Svazarm informuje*“ týkající se okresního přeboru v cyklotrialu pro děti i s výsledky závodu.

Článek na straně 10 „*Rychlá zdravotnická pomoc v Hranicích*“ informuje čtenáře že: „*Od září roku 1980 byla v nemocnici v Hranicích v provozu rychlá zdravotnická pomoc v době od 7.00 do 15.00 hodin. Od 1. 9. letošního roku je tato služba zabezpečována v nepřetržitém provozu. Tímto rozšířením je prakticky v celém přerovském okrese nepřetržitě dosažitelná kvalifikovaná lékařská první pomoc prostřednictvím RZP. [...]*“¹⁹⁶ Článek napsal MUDr. František Novák, vedoucí RZP v Hranicích. Na tomto článku lze taktéž prokázat rozšíření tematické skladby titulu.

Dále jsou zde krátké informativní texty jako výčet jubileí hranických občanů, „*Program SK ROH*“, „*Kursy šití*“, „*Pracovně právní poradna*“. Za těmito texty je článek věnovaný vánočním koncertům v Hranicích od Barbory Pánkové. Strany 16-20 klasicky patří programu kin.

Co se týče grafické úpravy, v daném čísle jsou kromě titulního snímku 3 další fotografie. Na straně 5 je to „*Dům čp. 19 před Dolním podloubím po renovaci*“ od autorky M. Hlubinkové. Na straně 9 je fotografie s popiskou „*Fotografie čet. abs. Jindřich Beneš.*“ a na straně 14 je to fotografie s popiskou „*Pěvecký sbor Harmonia zpíval 11. října t. r. V sále Lidové školy umění.*“ Strany 14 a 15 jsou zakončeny jednoduchou grafikou tří hvězd¹⁹⁷. Jako další grafiku lze zmínit obrázek růže na straně 15, která náleží ke vzpomínce na zemřelé občany.

V tiráži opět chybí údaj o odpovědném redaktorovi.

3.22 Zpravodaj v lednu 1990

Grafická i obsahová složka *Zpravodaje* je téměř totožná jako v čísle předchozím, tedy z prosince 1989. *Zpravodaj* má v lednu 1990 19 stran.

Na straně 3 se za celostránkovou grafikou „*PF 1990*“ objevuje krátký článek o Občanském fóru v Hranicích. Je zde napsáno: „*V Hranicích na Moravě vzniklo Občanské fórum jako jedno z prvních ve městech Severomoravského kraje. Již ve čtvrtek 23. 11. se konala na náměstí první diskuze o událostech 17. listopadu a v pátek 24. 11. již s promítáním videozáznamů. Od té doby pokračovaly diskuze na náměstí za stále většího počtu účastníků až*

¹⁹⁶ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B, *Rychlá zdravotnická péče v Hranicích*, prosinec 1989

¹⁹⁷ Podoba hvězd se liší od vyobrazení sovětské hvězdy.

do generální stávky 27. 11. Zároveň vznikla Občanská fóra na závodech, která přivedla na manifestaci v době stávky pracující ze závodů i proti vůli vedení některých podniků. [...] Občanské fórum města Hranic je od prvního týdne ve styku také s MěNV. V práci OF pomáhají skupiny dobrovolníků jako aktivisté a poradci a vysokoškolští studenti z Olomouce.“¹⁹⁸ Článek nenabízí údaj o autorovi.

3.23 Zpravodaj v červnu 1990

Zpravodaj má opět totožnou podobu jako čísla předchozí (viz. 3.21). Od dubna 1990 měsíčník vydával *Sdružený klub*¹⁹⁹. Texty posledního vydání *Zpravodaje* zaplňují 12 stran.

Tradiční dějepisný článek se tentokrát zabývá tématem „*Hranice a T. G. Masaryk*“. Dále se zde tradičně objevují programy společenských událostí, vzpomínky na zemřelé občany či jubilea.

Na poslední straně je oznámení čtenářům o ukončení vydávání *Zpravodaje*: „*Čtenářům našeho Zpravodaje, sdělujeme, že tímto červnovým výtiskem uzavíráme XXXII. ročník. Děje se tak z vážných ekonomických důvodů.*“ Pod oznámením je podepsána Redakce *Zpravodaje*. Eva Horáková během rozhovoru vyvrátila, že by titul zanikl z ekonomických důvodů. Podle jejích slov byla ukončena existence *Zpravodaje*, jelikož: „*Nikdo už nevěděl, co s tím, tak nás vedení města zrušilo a tehdejší ředitelka Sdruženého klubu Renata Kosková nikterak neprotestovala.*“

¹⁹⁸ Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B., *Občanské fórum v Hranicích*, leden 1990

¹⁹⁹ Jednalo se především pouze o změnu názvu z předešlého *Sdružený klub ROH*. Struktura klubu se dle Evy Horákové ztatečně nezměnila.

4 ZÁVĚR

Cílem práce bylo na regionálním měsíčníku zachytit hlavní rysy a proměny periodika po celou dobu jeho existence, tedy od roku 1958 do roku 1990. Rozboru byla podrobena číla z let 1958, 1959, 1963, 1964, 1965, 1966, 1968, 1969, 1970, 1972, 1975, 1980, 1985, 1989 a 1990. Získané výsledky analýzy jsem poté komparovala s teoretickými východisky, které se týkaly vyobrazení mediálního systému v době totalitního režimu a období po jeho pádu v roce 1989, a vymezení regionálního a lokálního tisku, jeho podoby před a po roce 1989. Při rozlišení znaků regionálního a lokálního tisku jsem vycházela především z definic L. Waschkové Císařové (viz. 2.3.1.5). Aplikace kritérií regionálního a lokálního tisku na analyzovaný *Zpravodaj* bylo ztíženo faktem, že daná kritéria platí spíše pro současný regionální tisk.

Co se týče názvu měsíčníku, z analýzy vyplynulo, že se v průběhu let změnil dvakrát, a to v letech 1969 a 1970. V roce 1958 periodikum neslo název *Kulturní kalendář města Hranic*, později byl přejmenován na *Kulturní zpravodaj města Hranic*. V roce 1970 se název ustálil na *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B.* Důvodem změny názvu byla skutečnost, že se v průběhu 60. let v měsíčníku začaly vyskytovat články, které se nevěnovaly pouze kulturnímu dění. Příkladem budiž *Zpravodaj v lednu 1966* (viz. kapitola 3.9), ve kterém je zařazen článek o stavbě nové mateřské školy. Zmíněný důvod změny názvu potvrzuje i Eva Horáková.

Grafická podoba se v jednotlivých číslech odlišovala různými způsoby. Ze vzorku vybraných čísel lze vypožorovat mírnou nejednotnost v podobě jednotlivých vydání. Lišilo se rozmístění textů na stranách, typy i velikost písma, zejména u titulků. Například u článků týkajících se lázní Teplic n. Bečvou jsou titulky psány *ozdobným písmem*.²⁰⁰ Relativní jednotnost lze vypožorovat u titulní strany, která prošla významnou transformací v únoru 1965, kdy nahradila tradiční ilustrační obrázek ve středu strany fotografie od různých autorů. Tematické fotografie dominovaly úvodním stranám až do roku 1990. Od roku 1966 byly články v měsíčníku obohaceny přílehlými fotografiemi, do té doby se uvnitř *Kulturního kalendáře* nevyskytovala grafika prakticky žádná. Výraznější grafika byla používána u inzerce s nástupem 70. let. Vývoj grafiky u reklam lze demonstrovat při srovnání čísel z *listopadu 1959* a *února 1970*.

V průběhu existence *Zpravodaje* se měnil i vydavatel. Z vytyčených teoretických východisek je znám fakt, že vydavateli byly v drtivé většině organizace spadající pod KSČ (viz. například 2.1.1, 2.3.2.1). Konkrétně šlo o okresní Dům osvěty (1958-1959), Osvětovou besedu

²⁰⁰ Tušer 1999, s. 46

(1959-1963), Jendotný klub pracujících (1964-1985), Sdružený klub ROH (1985-1990) a Sdružený klub (1990). Změna vydavatele byla způsobena nahrazováním jednotlivých organizací za nové orgány s jiným názvem. Měnil se pouze například rozsah působnosti dané organizace či její hierarchie. Osvaldová (viz 2.3.1.6) uvádí jako zvláštní typ regionálního tisku radniční zpravodaje, které jsou vydávány radnicí města. Analyzovaný *Zpravodaj* do tohoto typu nezapadá. Za zmínku stojí skutečnosti, že v současné době v Hranicích takový radniční zpravodaj vychází a nazývá se Hranický zpravodaj. Jej vydává Městský úřad ve spolupráci s Turistickým informačním centrem.

Obsah titulu napříč roky vykazuje jisté rysy procházející všemi čísly. Ve všech číslech se objevuje v různém zpracování program kulturních a společenských akcí či program hranických kin. Opakovaně jsou zde zařazeny pozvánky na kulturní a společenské akce. Především v prvních letech vydávání do měsíčníku redakce zahrnovala přehled významných dat v daném měsíci. Podle slov Evy Horákové na zařazení významných dat spojených s komunistickou ideologií apeloval MěstNV, ten však do vydávání příliš nezasahoval a texty nekontroloval. Kapitola 2.3.2.1 zmiňuje přidávání dějepisných článků a příloh v regionálním tisku během 60. let. Ve *Zpravodaji* se dějepisné články začaly vyskytovat již v roce 1959. Avšak článek „*Velký říjen*“ byl značně pokřiven komunistickou ideologií. Větší rozmach historicky lazených článků lze zaznamenat v roce 1963. Jednalo se například o články „*Julius Volek-Choráz, učitel a bojovník za práva lidu*“, „*Hranická dietrichsteinská fajans*“ či „*Hranická propast*“. Přílohy se ve *Zpravodaji* objevily v roce 1972 a 1980. Dané přílohy mohly nabízet prostor pro vyjádření vlastních názorů. Pravidelné vydávání přílohy Cyrila Bláhy z roku 1972 bylo zastaveno nejspíše některými vyššími orgány KSČ. Důvodem mohlo být jmenování osob v rámci přílohy, které nesouhlasily s režimem. Jedná se však spíše o domněnku Evy Horákové a nenalezla jsem pro ni žádný důkaz.

Sportovní tematika si v periodiku našla své místo na konci roku 1963. Za zmínku stojí i názorové články publikované během roku 1968. Jednalo se tehdy o spor ředitele JKP a pozdějšího odpovědného redaktora *Zpravodaje* Václava Škapy a členů tanečního souboru J. Jiríčka. V prosinci vyšel fejeton, respektive kurzíva V. Škapy pojednávající o poměrech lidové umělecké tvořivosti v JKP. S některými body nesouhlasil zmíněný taneční soubor a v prosinci byla otištěna polemika. Přímo za polemikou byl zařezáno vyjádření V. Škapy (viz. 3.13, 3.14).

V žádném z čísel z roku 1968 nebyly explicitně zmíněny události pražského jara a vpádu vojsk Varšavské smlouvy. V článcích byly pouze narážky jako například: „*Popravdě řečeno jsou s tím obrodným procesem v kultuře problémy.*“ Nicméně text V. Škapy ze září 1968

především narážel na plakátovou reklamu v Hranicích. Dále by se jako narážka na proběhnuvší události v roce 1968 dalo považovat úvodní zamyšlení Věry Šromové ve *Zpravodaji* z prosince 1968 (viz. 3.14). Ve *Zpravodaji* se také na konci roku 1989 nevyskytoval žádný text postihující sametovou revoluci. První informace o přelomových událostech přišla až v lednu 1990 v článku „*Občanské fórum v Hranicích*“ (viz. 3.22).

Pozornost si zaslouží také zařazení inzerce v periodiku. Reklamní texty byly zařazeny do měsíčníku již v roce 1959 a čtenáři je našli na posledních stranách. Končelík, Večeřa a Orság ve své publikaci, z níž jsem vycházela ve vytyčování historických teoretických východisek, uvádí, že v 60. letech z některých titulů vymizela reklama. Stejně tak tomu bylo i u *Zpravodaje*. Nicméně ve vydání z ledna 1968 bylo oznámení, že se reklama do měsíčníku navrátí (viz. 3.10). Inzerce byla do titulu opět zařazena v roce 1969.

Za obsah periodik se zodpovídal orgánům KSČ tzv. odpovědný redaktor. Údaj o odpovědné redaktorce se objevil poprvé až v srpnu 1968 a byla jí Libuše Sekničková (viz. 3.11). Dalšími odpovědnými redaktory byli Václav Škapa a Eva Horáková, jejichž jména byla ve většině případu napsána v tiráži. Eva Horáková taktéž uvedla, že odpovědnou redaktorkou byla od poloviny 80. let Ivana Helelová. V tiráži se však její jméno neobjevuje. Tiráž se poprvé vyskytla ve *Zpravodaji* v dubnu 1965 (viz. 3.7).

Analýza prokázala, že se v průběhu let měnil i rozsah periodika. Ovšem nešlo ryze o vzestupný trend. Například *Zpravodaj* v prosinci 1989 má 20 stran (viz. 3.21), kdežto poslední vydání z června 1990 má pouze 12 stran (viz. 3.23). Nicméně od svého založení postupem let došlo na přibývání stran způsobeného publikováním většího počtu článků.

Vedlejším cílem práce bylo zařazení periodika v rámci regionálního a lokálního tisku a zaznamenání rysů regionálního tisku na analyzovaném hranickém měsíčníku. V teoretické rovině práce již bylo zmíněno, že podle dělení A. Tušera (viz. 2.3.1.2) spadá *Zpravodaj* do lokálního tisku. Tušer definuje lokalitu jako obec a město, v našem případě se jedná o Hranice a přilehlé lázně Teplice n. Bečvou.

Při výběru rysů *Zpravodaje* charakteristických pro regionální tisk, aplikuji kritéria vytvořená L. Waschkovou Císařovou. Jakožto první kritérium L. Waschková Císařová uvádí periodicitu, která by měla být u regionálních titulů zpravodajská. Z jí provedených předvýzkumů vyplynulo, že minimální periodicity pro zpravodajský regionální tisk je 24 výtisků. *Zpravodaj* byl měsíčníkem, čili první kritérium nesplňuje.

Dále se L. Waschková Císařová zabývá cenou novin. Regionální noviny by měly být placeny. Zpravodaj toto kritérium splňoval, cena byla uváděna na titulní straně, později v tiráži.

S kritériem vlastnictví nastává mírný problém. Jak již bylo uvedeno v teoretické rovině, v období komunistického režimu byly regionální noviny vydávány okresními či krajskými výbory KSČ (viz například 2.1.1.1). Nesetkáváme se tedy se soukromým vlastnictvím novin, které L. Waschková Císařová uvádí jako další rozlišovací rys regionálního tisku. Pokud bych i přesto dané kritérium aplikovala, *Zpravodaj* nebyl vydáván soukromníkem, tedy kritérium nespĺňuje.

Posledním kritériem je dle Waschkové geografické rozdělení regionálního a lokálního tisku, které vychází z modelu A. Tušera (viz. 2.3.1.2). Podle daného modelu napĺňuje *Zpravodaj* kritéria lokálního tisku.

Zaměřím-li se na obsahovou stránku, tematické zaměření hranického titulu bylo primárně kulturní. Avšak v průběhu let docházelo k rozšíření tematického zaměření periodika. Tezi lze doložit na *Zpravodaji* z prosince 1963 (viz. 3.4), ve kterém se vyskytuje článek o házenkářském utkání žen. Do měsíčníku se tak dostala i sportovní tematika, která zde byla zařazována opakovaně. Dalším příkladem obsahové rozmanitosti budiž článek pojednávající o stavbě mateřské školy v n. p. Sigma z ledna 1966. Dalším příkladem může být souhrný článek o rozvoji města v čísle z května 1980 (viz. 3.19). Ve *Zpravodaji* se taktéž vyskytovaly dějepisné články, nejčastěji z pera Ludvíka Novotného. L. Waschková Císařová udává jako znak regionálního tisku tematické zaměření obecně zpravodajské, k čemuž se *Zpravodaj* sice v pozdějších letech přibližoval, nicméně kulturní zaměření titulu stále převládalo. Ke stejnému závětu dochází i Eva Horáková. Dodává, že přidávání obecně zpravodajských článků zapříčinilo změnu názvu titulu na *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B.*

L. Waschková Císařová zmiňuje také žánry. V regionálním tisku by podle ní měly být použity primárně zpravodajské žánry. S přihlédnutím k historickému kontextu je nutné podotknout, že články publikované ve *Zpravodaji* nelze podle současných definic (Jílek) označit jakožto zpravodajské. V člancích je často přítomna například konativní funkce. Příkladem budiž článek z listopadového vydání v roce 1959 (viz. 3.3), ve kterém se píše: „*Až půjdete z představení Višněvského Optimistické tragédie, zamyslete se nad tím, kolik mladých životů bylo obětováno za vítězství proletářské myšlenky i za její zachování ve II. světové válce a uvědomte si, že byly položeny i za naši současnost.*“ Zde se dá hovořit dokonce o funkci

direktivní²⁰¹, která nezapadá do zpravodajských žánrů. Ve *Zpravodaji* jsou obsaženy taktéž syžetové žánry²⁰² jako fejeton (kurzíva) či polemika ve vydáních v roce 1968. Často se v článcích objevují například jména různých aktérů, kteří jsou vyzdvihováni. Taktéž se setkáváme s dalším nezpravodajským faktorem, a tím je propagace organizací, které *Zpravodaj* vydávaly, o nichž se píše pouze v pozitivním světle. Z toho vyplývá, že *Zpravodaj* neodpovídá kritériu žánrového zařazení.

Zpravodaj tedy nesplňuje kritérium periodicity, vlastnictví, obsahového zaměření a žánrového zařazení. Na druhou stranu naplňuje kritérium lokálního tisku, ve kterém vychází primárně zprávy z regionu. Dále se vyznačuje rysem regionálního tisku, který tkví v tom, zda jsou noviny placené. *Zpravodaj* byl placen po celou dobu své existence. Na těchto zjištěních lze demonstrovat rozdíl mezi regionálním tiskem před a po roce 1989.

Zpravodaj mnohými rysy vypovídá o podobě médií během totalitního režimu. Cenzura se v hranickém periodiku příliš neprojevovala, avšak člen redakční rady *Zpravodaje* O. Petříček plnil funkci „kontrolóra“ textů. Eva Horáková uvedla, že nikdy nic nepozměnil a s periodikem byl spokojen. V redakci spíše převládala autocenzura, tzn. že redaktoři neměli zájem psát jakýmkoliv způsobem protistranické texty. Bývalá redaktorka taktéž prozradila, že autoři článků nemuseli být nutně členy KSČ, sama Eva Horáková ve straně nebyla. Tlak z národního výboru ohledně obsahu titulu redaktoři téměř nepocítovali, pouze v některých případech bylo redaktorům důrazně připomenuto, aby vydali článek ohledně různých komunistických výročí apod. Dohled nad *Zpravodajem* měl mít původně MěstNV, jenž měl schvalovat obsahy, nicméně v praxi k tomu nikdy nedošlo.

V hranickém měsíčníku převládaly kulturní a osvětová témata, která KSČ pokládala za velmi důležitá pro občany. Redakce primárně informovala čtenáře o kulturních a společenských akcích či zařazovala historické články. Objevovaly se zde pravidelně texty související s KSČ či prosazující komunistickou ideologii a ideál SSSR. Vydavatelské organizace, které vydávaly periodikum spadaly pod národní výbor KSČ a kromě vydávání titulu zajišťovaly veškerou kulturní a osvětovou činnost ve městě. Mediální transformace v roce 1989 fungování *Zpravodaje* téměř nepostihla, přesto byl měsíčník v polovině roku 1990 zrušen oficiálně z ekonomických důvodů.

²⁰¹ Jílek 2005, s. 82

²⁰² Jílek 2005, s. 138

Zpravodaj jakožto regionální měsíčník naplňuje pouze některá kritéria současného regionálního a lokálního tisku. Fakt, že hranický měsíčník nevyhovuje všem kritériím dokládá, že regionální tisk před a po roce 1989 disponoval jinými rysy.

SEZNAM ZKRATEK

ČTK	Česká tisková kancelář
ČÚTI	Český úřad pro tisk a informace
FVTI	Federální výbor pro tisk a informace
GLAVIT	správa záležitostí písemnictví a nakladatelství (překlad z ruštiny)
HSTD	Hlavní správa tiskového dohledu
JKP	Jednotný klub pracujících
KSČ	Komunistická strana Československa
MI	Ministerstvo informací
OF	Občanské fórum
OLK	Okresní lidová knihovna
ONV	Okresní národní výbor
OVM	Okresní vlastivědné muzeum
PNS	Poštovní novinová služba
ROH	Revoluční odborové hnutí
StB	Státní bezpečnost
ÚPS	Ústřední publikační správa
ÚTI	Úřad pro tisk a informace
ÚV KSČ	Ústřední výbor KSČ
VŘSR	Velká říjnová socialistická revoluce
ZK Sigma	Závodní klub Sigma
ZMHLT	Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. Bečvou

SEZNAM MODELŮ

Model 1: Vymezení lokality a regionu podle Tušera

Model 2: Vymezení lokálního a regionálního tisku podle Waschkové Císařové

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

Primární:

Kulturní kalendář města Hranic, Hranice: Dům osvěty, 1958-1959, Osvětová beseda 1959-1963, Jednotný klub pracujících 1964-1969.

Kulturní zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. Bečvou, Hranice: Jednotný klub pracujících 1969-1970.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. Bečvou, Hranice: Jednotný klub pracujících 1970-1985, Sdružený klub ROH 1985-1990, Sdružený klub 1990.

Rozhovor:

Téma: Redakční praxe ve Zpravodaji města Hranic a lázní Teplíc n. B. Informace poskytla Eva HORÁKOVÁ, dlouholetá zaměstankyně osvětových a kulturních zařízení v Hranicích a redaktorka *Zpravodaje*. Hranice 13. 4. 2018.

Sekundární:

ALDRIDGE, Meryl. *Understanding the local media*. Vyd. 1. Berkshire: Open University Press, 2007. ISBN 978-0-335-22172-1.

BEDNÁŘ, Václav, Milan GOLDA a Hana SVOBODOVÁ. *Osudové osmičky 20. století v Hranicích*. Vyd. 1. Hranice: Město Hranice, 2008. ISBN 978-80-254-5792-4.

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BĚLINA, Pavel. *Dějiny zemí Koruny české: Od nástupu osvícenství po naši dobu. II*. Vyd. 9. Praha; Litomyšl : Paseka, 2003. ISBN 80-7185-606-1.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1. Brečka 2002

ČUŘÍK, Jaroslav. *Nové trendy v médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5825-5.

FRANKLIN, Bob, MURPHY, David. *What News? The Market, Politics and the Local Press*. London: Routledge, 1991. ISBN 0-415-06172-5

FRANKLIN, Bob, HAMER, Martin, HANNA, Mark, KINSEY, Marie, RICHARDSON, John. E. *Key Concepts in Journalism Studies*. London; Thousand Oaks; New Delhi: SAGE, 2005. ISBN 978-0761944829.

GULYÁS, Ágnes. *Structural Changes and Organisations in the Print Media Markets of Post-Communist East Central Europe* In: *The Public*, Vol. 6, No.2, 1999.

HÁJEK, Miloslav. *Uvedení do typologie českého periodického tisku*. Praha: SPN, 1979.

HALADA, Jan, OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

HOLINA, Vladimír, IVANTYŠYN, Roman, DRASTICH, Oldo. *Okresné noviny (stav, obsahová struktúra, čitatelia, redakčná pošta, autori)*. Bratislava: Novinársky študijný ústav, 1988.

HOPPE, Jiří. *Pražské jaro v médiích: výběr z dobové publicistiky*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Prameny k dějinám československé krize 1967-1970, 2004. ISBN 80-7285-039-3

HORÁČEK, Michal. *Jak pukaly ledy*. Praha: XYZ, 2007. ISBN 978-80-7388-011-8

HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů - dějepis*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.

Hranická historická knihovna. *Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc (1958-1990)* [online]. Dostupné z: <http://historie.hranet.cz/zmhlt/zmhlt.htm>

Hranická historická knihovna. *Rejstřík ZHMLT* [online]. Dostupné z: <http://historie.hranet.cz/zmhlt/zmhlt.pdf>

JÍLEK, Viktor. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční studium*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. 125 s. Studijní texty pro distanční studium. ISBN 80-244-1246-2

KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa: Klement Gottwald a Rudolf Slánský*. Brno: Společnost pro odborbou literaturu – Barrister a Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-53-4

KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009. 639 s. ISBN 978-80-7367-574-5

MURPHY, David. *The Silent Watchdog. The press in local politics*. London: Constable, 1976. ISBN 9780094609204

NEBESKÝ, Jiří J. *Kdysi a nedávno 3*. Hranice: Tichý tip, 2012. ISBN 978-80-903768-8-5

NEBESKÝ, Jiří J. K. *Listopad 89 v Hranicích*. Hranice: Tichý typ, 2009. ISBN 978-80-903768-2-3

OSVALDOVÁ, Barbora. *Regionální noviny v České republice z hlediska mediálního zařazení a etiky* In: WASCHKOVÁ VÍSAŘOVÁ, Lenka. *Regionální média v Evropském kontextu*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4473-9

PACNER, Karel. *Osudové okamžiky XX. století: události, které zásadně ovlivnily náš svět*. Praha: Plus, 2011. ISBN 978-80-259-0068-0

PALETZ, David. L., JAKUBOWITZ, Karol (eds.). *Business as Usual. Continuity and Change in Central and Eastern Europe*. Cresskill – New Jersey: Hampton Press, 2003. ISBN 978-1572732650

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vyd. 1. Praha: Grada. Žurnalistika a komunikace, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.

SIMPSON, D. H. *Commercialisation of the Regional Press*. Aldershot: Gower Publishing Company, 1981.

SIUNE, Karen, TRUETZSCHLER, Wolfgang (eds.). *Dynamics of Media Politics. Broadcast and Electronic Media in Western Europe*. London; Newbury Park; New Delhi: SAGE, 1992. ISBN 978-0803985742

SUK, Jiří. *Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křižovatky jedné politické krize : (od listopadu 1989 do června 1990)*. Praha: Prostor, 2003. Obzor (Prostor). ISBN 80-7260-099-0

ŠMÍD, Milan. 2013. [online]. *Česká média a jejich role v procesu politické změny v roce 1989*. [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/listopad.pdf>

ŠMÍD, Milan. 2004b. [online]. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*. [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>

Tiskový zákon č. 81/1966 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=81&r=1966>

Tiskový zákon č. 84/1968 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=84&r=1968>

TUŠER, Andrej. *Ako sa robia noviny*. Bratislava: Sofa, 1999. 219 s. ISBN 80-85752-66-2.

TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I: Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univ. Komenského, 1995. ISBN 80-2230-834-XTušer

Ústavní zákon 150/1948 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 13. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=143&r=1968>

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=23&r=1991>

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-4178-9

WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. *Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2

Zákon č. 52/1959 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/en/sqw/sbirka.sqw?cz=52&r=1959>

Zákon č. 86/1990 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=86&r=1990>

Zákon č. 166/1990 Sb. [online]. Parlament České republiky. [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=166&r=1990>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1, titulní strana prvního vydání Kulturního kalendáře města Hranic v roce 1958.
- Příloha č. 2, strana 2 Kulturního kalendáře v listopadu 1959.
- Příloha č. 3, strana 5 Kulturního kalendáře v prosinci 1963.
- Příloha č. 4, titulní strana Kulturního kalendáře v lednu 1964.
- Příloha č. 5, titulní strana Kulturního kalendáře v únoru 1965.
- Příloha č. 6, tiráž na poslední straně Kulturního kalendáře v dubnu 1965.
- Příloha č. 7, strana 2 Kulturního kalendáře v prosinci 1965.
- Příloha č. 8, strana 4 Kulturního kalendáře v lednu 1966.
- Příloha č. 9, strana 3 Kulturního kalendáře v lednu 1968.
- Příloha č. 10, titulní strana Kulturního kalendáře v srpnu 1968.
- Příloha č. 11, strana 2 Kulturního kalendáře v září 1968.
- Příloha č. 12, strana 4 Kulturního kalendáře v listopadu 1968.
- Příloha č. 13, PF 1969 v Kulturním kalendáři v prosinci 1968.
- Příloha č. 14, titulní strana Kulturního zpravodaje města Hranic a lázní Teplíc n. B. v říjnu 1969.
- Příloha č. 15, titulní strana Zpravodaje města Hranic a lázní Teplíc n. B. v únoru 1970.
- Příloha č. 16, tematická příloha Zpravodaje v roce 1972.
- Příloha č. 17, obsah Zpravodaje v roce 1975.
- Příloha č. 18, tematická příloha Zpravodaje v květnu 1980.
- Příloha č. 19, tiráž na poslední straně Zpravodaje v červenci a srpnu 1985.
- Příloha č. 20, titulní strana Zpravodaje v prosinci 1989.
- Příloha č. 21, strana 3 Zpravodaje v lednu 1990.
- Příloha č. 22, oznámení o ukončení vydávání Zpravodaje v červnu 1990.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1, titulní strana prvního vydání Kulturního kalendáře města Hranic v roce 1958 .

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

H R A N I C

Říjen 1958

Vydává okresní Dům osvěty v Hranicích
Cena 20 hal.

Se Sovětským svazem kupředu za dovršení výstavby
socialismu a za mír!

Z HISTORICKÉHO KALENDÁŘE

1. 11. 1781 zrušeno v Čechách nevolnictví (178. výročí).
2. 11. 1923 založena Komunistická strana Norska (36. výročí).
3. 11. 1918 založena Komunistická strana Rakouska (41. výročí).
1921 za ožena Komunistická strana Belgie (38. výročí).
1784 se narodil Antonín Mánes — malíř. Zemřel 23. 7. 1843. (175. výročí narození).
1899 se narodil Otomar Korbeň, dramatický umělec (60. výročí).
4. 11. 1951 založen Svaz pro spolupráci s armádou (8. výročí).
7. 11. 42. výročí Velké říjnové socialistické revoluce (1917, státní svátek SSSR).
Významný den ČSR.
Zahájení Měsíce československo-sovětského přátelství.
8. 11. 1941 založena Komunistická strana Albánie (18. výročí).
10. 11. až
17. 11. Světový studentský týden.
10. 11. 1759 se narodil Friedrich Schiller, německý básník. Zemřel 9. 5. 1805 (200. výročí narození).
1944 zemřel národní hrdina Jan Šverma. Narodil se 23. 3. 1901. (1°. výročí smrti.)
17. 11. Mezinárodní den studentstva.
1869 otevřen Suezský průplav (90. výročí).
18. 11. 1954 bylo ve Stockholmu zahájeno řádné zasedání Světové rady míru (5. výročí).

Vzorky kulturních vrstev budou dodány archeologickému ústavu v Brně k prozkoumání. Materiál zlomků nádob a pazourkové nástroje ukazují, že se jedná o osídlení z neolitu — mladší doby kamenné.

Je známo, že v paleolitu starší době kamenné, bylo sídliště na úpatí Kobylanky. Z neolitu známe zatím na Hranicku málo sídlišť, i když náhodných nálezů hlazených nástrojů je dosti. Drobnými i většími nálezy, které jsou včas hlášeny a mohou být ihned podchyceny, pomalu se zvětšuje znalost míst, kde sídlili lidé v neolitu. Z posledních let jsou to Hustopeče, Rouské, Cvrčov nad Teplicemi a nyní k nim přibude Polom a Hranické Loučky.

Časem se nám jistě podaří dosáhnout toho, aby byl na Hranicku proveden rozsáhlejší průzkum, který by mohl mít dobré výsledky, jak napovídají dosavadní náhodné nálezy.

M. J.

ČSSR—SSSR V HRANICÍCH

V měsíci říjnu 1963 byla poklidná hladina hranické veřejnosti vzrušena velkou sportovní akcí — mezinárodním utkáním v házené žen mezi reprezentantkami Československé socialistické republiky a Sovětského svazu. V historii našeho města je toto mezistátní utkání reprezentačních celků první. Není proto divu, že tělovýchovná jednota Cementárna Hranice, resp. její oddíl házené, věnoval přípravě tohoto utkání tu největší péči. Již sama skutečnost, že ústřední i krajská sekce vybrala tento oddíl jako pořadatele, svědčí o tom, že naši házenkáři se již osvědčili jako organizátoři mezinárodních utkání a že také nový stadión házené vybudovali podle náročných požadavků na mezinárodní kolbiště. To nás všechny jistě těší. Tak letošní oslavy VŘSR a MČSP byly obohaceny o významné sportovní utkání, nad nímž převzal patronát MV KSC, MěstNV a MV SČSP v Hranicích.

Příloha č. 4, titulní strana Kulturního kalendáře v lednu 1964.

60/425

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

X

Leden 1964

Vydává Jednotný klub pracujících v Hranicích — Cena 20 hal.

Příloha č. 5, titulní strana Kulturního kalendáře v únoru 1965.

Ant. Nesvadba: Taneční pár

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města Hranic

Únor 1965

Příloha č. 6, tiráž na poslední straně Kulturního kalendáře v dubnu 1965.

- 9.—12. Z New Yorku do Tokia, ČSSR, mládež ano.
- 13.—15. Sečtené dny, Itálie, mládež ne.
Krátký film — Zpečetěný život.
- 18.—22. Práskací, Anglie, mládež ne.
Krátký film — Návštěva.
- 23.—26. Senzi mam, ČSSR, mládež ano.
Krátký film — Kdy brečí muži.
- 27.—29. Kronika jednoho dne, SSSR, mládež ne.
Krátký film — Děti z Osvětímí.
- 30. Rodinná kronika, Itálie, mládež ne.

Filmy pro děti:

- 3. Hnízdo u nebe, SSSR.
- 10. Daniel, ČSSR.
- 17. Tajemství zeleného lesa.
- 24. Sněhurka, NDR.

Kulturní kalendář města Hranic vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské
tiskařské závody, n. p., Olomouc, provoz 11.
Změna pořadů, uvedených v kultur. kalendáři, vyhrazena.

7 05 31454 MTZ 11 63 3416

Kulturní programy v prosinci

1. 12. Výstava Čs. svazu zahrádkářů, JKP Leninova — Tunel. Výstava potrvá do 6. 12. 1965.
1. 12. Hrátky mládeže — sál JKP, nám. Kl. Gottwalda. Začátek 19 hod., vstupné Kčs 4,—.
4. 12. Večirek III. ZDŠ — sál JKP, nám. Kl. Gottwalda.
5. 12. Večirek I. ZDŠ — sál JKP, nám. Kl. Gottwalda.
9. 12. Zahájení výstavy nár. podniku Karnola Hranice — sál JKP — nám. Kl. Gottwalda.
11. 12. Velká módní přehlídka — sál sokolovny Hranice, začátek 19.30 hod. Po přehlídce tanecí Hraje orchestr JKP, řídí Jar. Jiříček. Vstupné Kčs 8,— a 10,—.
12. 12. Slavnostní zakončení Měsíce československo-sovětského přátelství — kino Svět, 10.00 hod.
12. 12. Slavnostní zakončení Měsíce československo-sovětského přátelství — kino Svět, 10.00 hod.
18. 12. Splnění plánu — slavnostní schůze a veselice v sokolovně na počest splnění plánu n. p. Sigma Hranice za rok 1965.

Prodej vstupenek na všechny akce v Jednotném klubu pracujících, tel. 2160, 2074.

KaM nA ŠilVesT Ra!

Zveme vás do sokolovny, kde bude silvestrovský večer zahájen ve 20.00 hodin veselým pořadem. Hraje hudba JKP Hranice, řídí Jaroslav Jiříček.

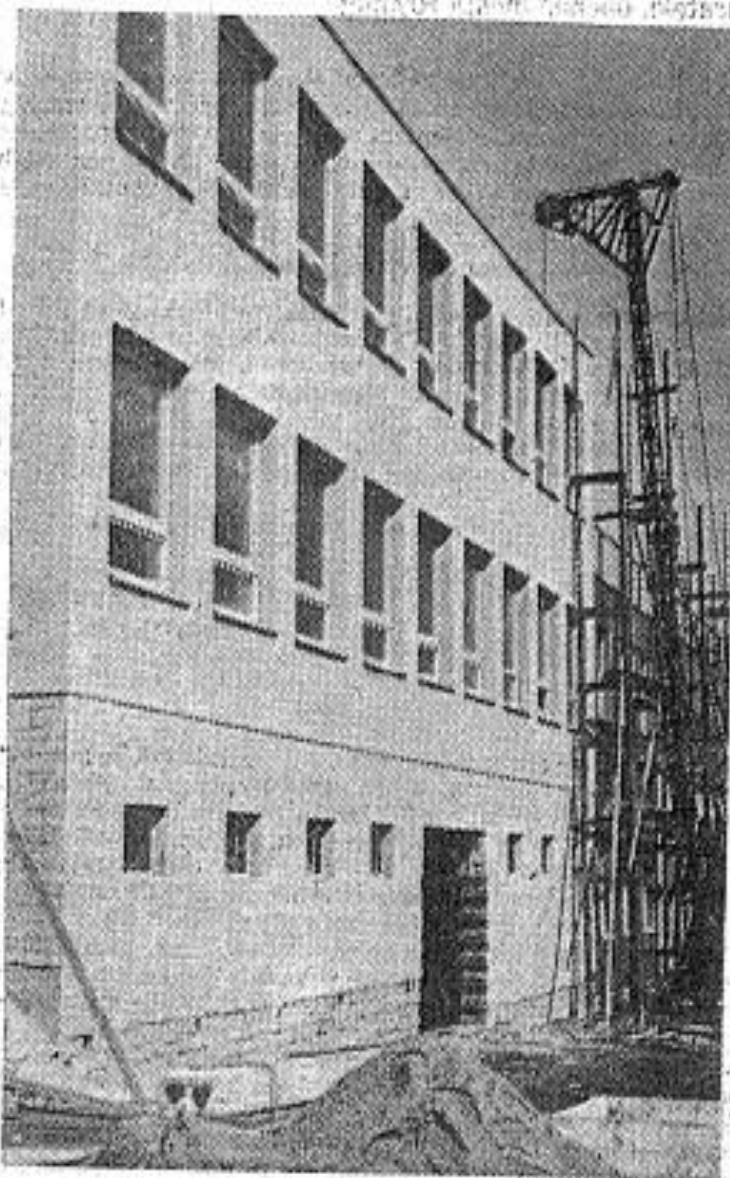
O občerstvení postarají! K návštěvě vás srdečně zve

Tj Sigma Hranice

Také ostatní provozovny RaJ jsou připraveny a rády vás uvítají ve svých místnostech, kde vám připraví příjemné prožití posledního dne roku 1965!

Programy klubu důchodců

2. 12. Platidla ve světle archeologických nálezů, anebo jak se u nás platilo před tisíci lety. Hovoří dr. Foltánek, klubovna Náspy.
8. 12. Beseda s filmy: Tři stará města, Město bílých nocí, Na obzoru slunce, Praha bez brýlí. Klubovna JKP — přízemí, nám. Kl. Gottwalda.

Jos. Černý — Stavba mateřské školy n. p. Sigma.

SPOLEČNĚ PŘI PLNĚNÍ ÚKOLŮ V ROCE 1968!

V roce 1968 skončí podle ústavy ČSSR čtyřleté funkční období národních výborů. Příští volby do národních výborů se budou konat v květnu a do Národního shromáždění v listopadu v nových podmínkách, neboť se dále prohlubuje socialistická demokracie a uvádí se do praxe nový zákon o národních výborech.

Součástí příprav na volby je hodnocení činnosti orgánů a jednotlivých poslanců, které se uskutečnilo na půdě městského výboru KSČ a městského národního výboru v listopadu min. roku. Celé hodnocení bylo nejen konstatováním toho, co se nám všem společně ve městě podařilo, ale zároveň shrnutím praktických zkušeností a námětů pro činnost v budoucím funkčním období v souladu s novým zákonem.

Nový zákon přikládá mimořádnou váhu funkci a úloze plenárního zasedání jako vrcholného orgánu národního výboru a zdůrazňuje jeho **neformální, pracovní** charakter.

Bude nutné v rámci aplikace dlouhodobých plánů ve větším předstihu zpracovávat souhrnné materiály za nejširší účasti funkcionářů a občanů. Přitom bude nutno stavět na zevšeobecněných připomínkách a podnětech, jež budou získávat funkcionáři a poslanci mezi občany neformální průzkumnou činností a ověřováním faktů o připravovaných otázkách.

Daleko větší důraz budeme muset klást na posílení politickoorganizačnické a kulturně výchovné funkce MěstNV. Doposud se převážně kladla do popředí a uplatňovala ekonomická úloha národního výboru. Národní výbor je především politickým orgánem, který vychází ze znalosti svých voličů a podle potřeby musí ověřovat řešení jejich požadavků a potřeb a na druhé straně kulturně výchovnou činností působit na názory a myšlení lidí tak, aby jejich zájmy byly v souladu se zájmy celé společnosti, v souladu s hospodářskou politikou státu; tedy musíme plnit naši úlohu tak, aby všechny tři zásadní úkoly a funkce NV — ekonomická, politickoorganizačnická a kulturně výchovná byly do praxe uváděny v souladu, v dialektické jednotě — nepřeceňovat ale ani nepodceňovat ani jednu z těchto funkcí.

Podstatný rozdíl v systému činnosti národního výboru nastane v práci komisí a odborů. Doposud se činnost a obsah práce těchto dvou orgánů prolínal, vedlo to k duplicitě, někdy docházelo ke zdůhnavému vyřizování záležitostí občanů, neboť komise například zasedala jednou za měsíc a „žádosti“ pak musely čekat až přijdou na řadu.

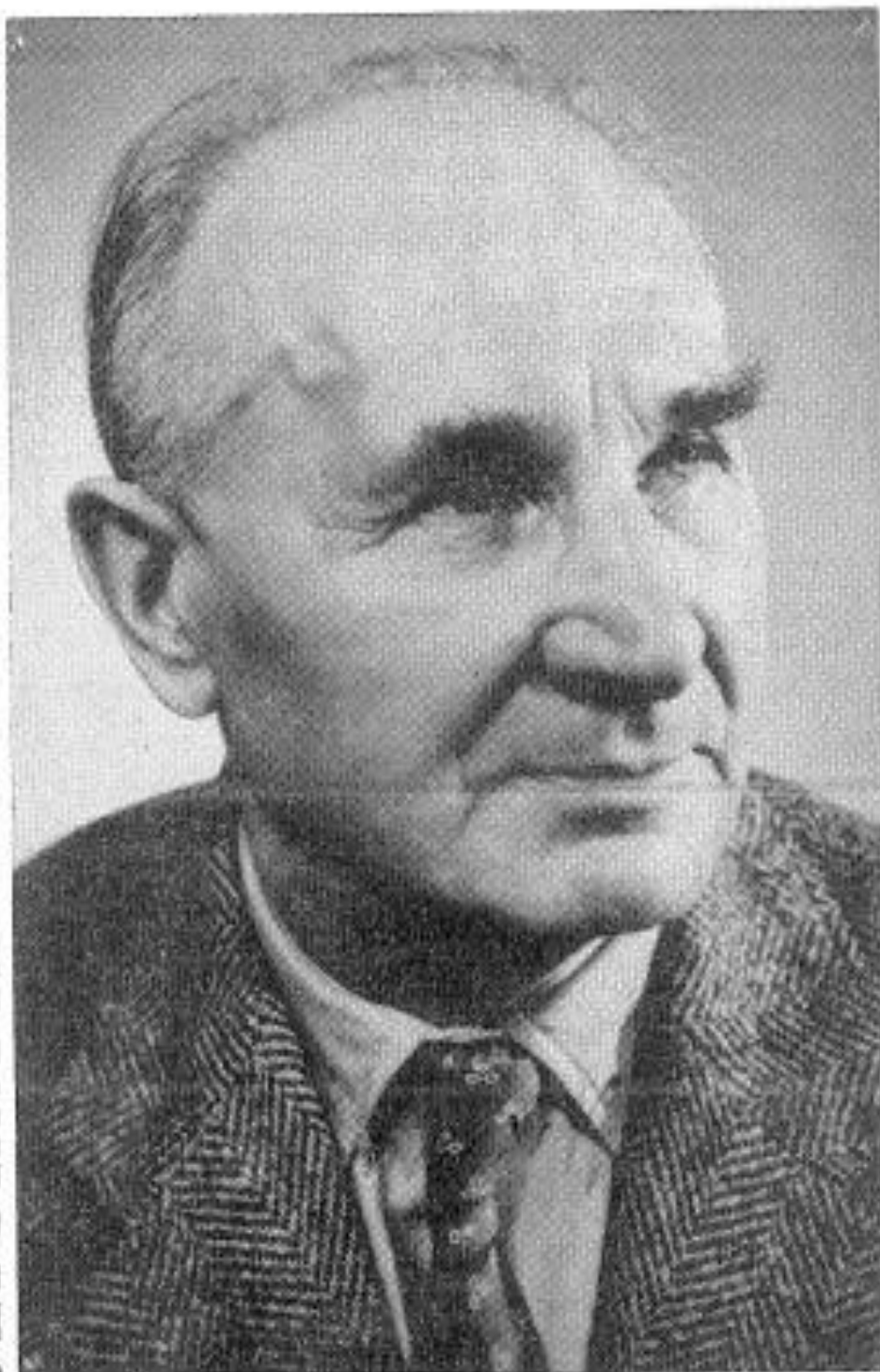
Nový zákon o národních výborech v podstatě posiluje úlohu a pravomoc odborů, jež se stávají rozhodujícími výkonnými orgány. Mezi komisí a odborem by měl být napříště významný rozdíl ve struktuře a obsahu práce. V novém statutu MěstNV navrhuje se a ukládá se odborům povinnosti odborného charakteru. Komise by se měly zabývat širšími, především politickými souvislostmi, být iniciativním orgánem, navrhopvat řešení, svou kontrolní činností dohlížet, jak dané odvětví i odbor splňuje své společenské poslání, jak zajišťuje lidem jejich požadavky a potřeby co do kvality i času.

Důsledkem toho je nutnost posílit úlohu aparátu a pracovníků MěstNV, kteří přestávají být pouhými pomocníky a stávají se výkonnými orgány s vlastní pravomocí hlavně v oblasti státní správy.

V příštím roce se uskuteční v našem městě další důležité politické a kulturní akce: budeme oslavovat 20. výročí únorového vítězství pracujícího lidu, 50. výročí založení našeho státu a pro naše město bude ještě přitažlivá oslava 100. výročí založení závodu KARNOLA. Na všechna tato jubilea se již nyní konají bohaté

Příloha č. 10, titulní strana Kulturního kalendáře v srpnu 1968.

KULTURNÍ KALENDÁŘ města Hranic

SRPEN 1968

★ O OBRODĚ V KULTUŘE, PANU BARNUMOVÍ, MISTRU LONGMARKOVÍ A
HLAVNĚ MAJITELCE PTÁČKA PŘEKRÁSNĚHO — „ZLATÉHO SLAVÍKA“ — EVĚ
PILAROVÉ A DALŠÍCH ZNAMENITÝCH KUMŠTÝŘICH

Není sporu o tom, že současný obrodný proces uvoľnil iniciativu i v oblasti kultury a lidové zábavy, a to hlavně pokud se týče nových forem reklamy. Vlastně se nic nového neděje, prostě se formy reklamy vrátily do dob proslulého pana Barnuma. To mohli v plné míře konstatovat občané v Hranicích, když si před několika dny prohlíželi výleповé plochy, kde žest druhá plakátů „Kouzelné revue Mistra Longmarka“ nejenom zabralo všechny stávající i nestávající plochy, ale současně na nich byly přelepeny i plakáty tak fikajie konkurenční, af se již jednalo o programy kin nebo plakáty s dramaturgickými plány čtyř předplatitelských cyklů JKP Hranice.

Mistr Longmark, jak oznamují plakáty, váží 130 kg a dorostl do výše 210 cm, proto není divu, že ke své produkci potřebuje obři plakáty. Ale reklama je reklama a Mistr Longmark má opět vlastní podnikatelskou koncesi, takže jako podnikatel dobře ví, že za reklamu musí vyházovat peníze okny, aby se mu vrátily i s tučnými úroky dvojnásob nebo lépe řečeno vraty nazpět.

Ve chvílích, kdy píšete tyto řádky (20. srpna) není sice ještě jasné, jak tento staronový způsob reklamy na hranické občany zapůsobí a jak Mistr Longmark, který „Kouzelnickou revue“ pořádá ve své režii, bude s Hranicemi jako „šlaci“ spokojen, ale protože JKP Hranice nehodlá nechat zase přelepovat jeho plakáty svými, shodou okolností také obřimi, využijte pisatel v poslední době na jedné straně tolik chválené a na druhé straně tolik zase zavržované a haněné sedmé velmoci — tisku, aby sloužitým dámám a velevdženým pánům s nesmírnou radostí přispěchal oznámit, že se mu podařilo po námaze nemalé s použitím všelijakých cestiček klikatých, jinak konexemi zvaných, získat program kumštýřů náramných, z nichž zvláště pozornost ctěného publika upoutá majitelka ptáčka překrásného — Zlatého slavíka 1967 — EVA PILAROVÁ, která nejenom sama, ale i se svým zalíbeným ješným pánem JAROMÍREM MAYEREM společně pěti bude, přičemž popěvky, později kity zvané, jakož i žertovné výstupy budou zpívat i předváděti další sličné panny a paní Ellena Lukášová, Veronika Martenová a Jiřina Menšlová, jakož i další znamenití kumštýři a ti običní za doprovodu big-beatové skupiny EMINENT, hlavně mezi bujarou mládeží proslavené.

Až budete, sloužitým dámy a velevdženi pánové, jakož i dítko satog školním škannám odrostlá, ale mající již alespoň 15 zim za sebou, číst tyto řádky, pak všeho nechte a do JKP Hranice spěšte kartičku si zakoupit. Neb jen čtyři sta kusů jich v předprodeji prodáno bude, aby, když onu neděti přeteti bude, měli ti, kdož si pospišili, zajištěnou sezni v sále JKP Hranice.

Jistě se Vaše sloužitosti ptají, kdy se v Hranicích ta sláva s paní Pilarovou a panem Mayerem odbývatí bude. Tož nechte Vás dále napínat zvědavosti! Druhou neděli měsíce září — to je 8. září v 16.30 hod. v Letním kině. Zanechte-li svatý Petr na naše personsy hříšné a dopusti ten den bouři neb děšt veliký, tak se ta celá sláva v sále JKP odbývatí bude. A co tam bude, to se Vaše vznešenosti dozví zase z plakátů, jejichž rozměry si s Mistrem Longmarkem nezařadíte a které by dozajista pochočil sám Mistr Barnum. Popravdě řečeno, jsou s tím obrodným procesem v kultuře problémy. Novou, nebo staronovou reklamu tu již máme, ale s potížením růstu. V Hranicích nemáme na ní plochy a lepič si stěžuje, že ho boří ruce...

VÁCLAV ŠKAPA

vy jeviště, aby naprosto vyhovovalo potřebám loutkářů. Bylo potřeba vyhloubit šachtu pod jevištěm (loutkářsky „vanu“), což úplně provedli junáci a další úpravy se pak ujali členové souboru zcela brigádnicky. Dá se tedy říci, že hranicím nejmenší diváci mají své divadlo ve středu města, a že maňáskový soubor má zajištěny potřebné podmínky pro svou další záslužnou činnost a umělecký růst.

A že jejich činnost bude ještě kvalitnější a bohatější než v předcházejícím období o tom svědčí skutečnost, že soubor připravil pro letošní sezónu předplatitelský cyklus her pro své diváky, na který JKP zajistil předplatitele i z okolních obcí. Zahajovací představení se konalo v neděli 13. října t. r. a soubor nezůstává jen u představení pro předplatitele, ale připravuje představení i mimo předplatně, tak jak tomu bylo v neděli 13. října.

Věříme, že tento velmi činný a snad nejskromnější soubor — Maňáskové divadlo LUT jednotného klubu pracujících v Hranicích, najde ocenění nejen u svých malých diváků, ale také u hranické veřejnosti a u jejich představitelů, neboť jeho činnost, navazující na starou, velmi dobrou úroveň českého loutkářství, je pro našeho nejmenšího diváka nanejvýš nutná.

Eva HORÁKOVÁ

Fejeton o věci vážné

Pravda o LUT v JKP

Snad mi laskavě čtenář promine, když napíšu o věci vážné kursivou. Vždyť již klasické naší žurnalistiky používali s oblibou kursivy, tohoto něžného tiskárenského písma a ve svých slavných podčárnicích formou více méně utipnou psali o věcech vážných, svízelných a nesnadných. Vzpomeňme jen Jana Nerudu, jak se vypořádával s problémem zádnlivě jednoduchým ve fejetonu „Kam s ním?“, připomeňme si mistrskou kursivu Karla Čapka, třeba tu, jak dostával neustále ušhrábné anonymní dopisy, překypující urážkami a silnými slovy a jak pak zpracoval zákon schodnosti a adresát svým bystrým okem poznal anonyma podle jeho výrazného písma právě v tom okamžiku, když svůj další výplod špíny a kalu světoval poštovním schránce. Anonym byl směšně nedomrlý a neduživý mužiček, který si tak sličkými slovy vyrovnával svůj oprávněný komplex méněcennosti.

Pisatel není ovšem ani Nerudou, tím méně Čapkem a budíž mu to čtenářem prominuto. Autor dokonce laskavěho čtenáře poprosí, aby poněkud nechal rozdujet svou fantazii. Představ si tedy milý čtenáři, že se nachází v prostorách zámku, právě ve chvíli, kdy se ozvešná společnost dává v předstuce „Zámeckého nocturnu“. Obklopena nezbytnými pochlebníky, stává se středem společnosti významná skupinka, která se dává — o čem jiném než o hostiteli — o zámeckém pánu. „Víte, to je všechno hezké, že náš zámecký pán zve do našeho staroslavného města veliké proslavené kumštýře ze všech markrabství, ale když on na druhé straně nepřeje našim fotoamatérům.“ „Pssst“, pravila na to druhá dáma, „zámecký pán přichází a program znovu začíná.“ A tak usedly dámy na svá místa, obklopeny svými kavaliry, aby potěšily srdce i duše své ušlechtilými kousky kumštýřskými a hlavně těmi, kterými se vyznamenal kumštýř nad jiné znamenitý z markrabství opavského.

Kauzeiný opar „Zámeckého nocturna“ skončil, hosté se rozešli, zámecký pán znavil se těžkého vypáčeného kostýmu, propustil 16 spanilých pázat, odložil paruku a šel s oním znamenitým kumštýřem a dalšími přáteli na sklenku vína. Čtenář je zřejmě informován, jak to v tom našem staroslavném městě chodí, jistě to také z vlastní zkušenosti velmi dobře zná a tak se asi nepodivil, že na „Růžku“ u sklenky jiskřivého moku červeného se „zámecký pán“ za tepla dozvídá, jakým je podle mínění jedné paní magistry hříšníkem a ukrutníkem na fotoamatéry. Ferlivé víno už mu ten večer nechutnálo. Pro „zámeckého pána“, takto autora

PF 1969

Vážení přátelé,

Já nevím, jak vám, ale mně se ten rok 1968 zdál krozně krátký. Tak krátký, že jsem se ani nevzdála a je zde poslední měsíc roku, měsíc, který je už tradičně obvyklou rekapitulací toho, co jsme dokázali v uplynulém roce realizovat a co se nám nepodařilo. A řekneme si po pravdě, že málokterý rok si charakterem svého průběhu vysloužil tolik přelastků, epitet a přídomek, jako právě tento. Prošli jsme bezesporu výtoky mnoho o škola našich prožitků byla bohatá: od těch nejradostnějších až po ty nejméně příjemné. Možná, že by mnohý z nás rád opravil i něco z toho, co v průběhu roku udělal, když dnes, s odstupem času, posuzuje vývoj událostí. Ale čas se, bohužel, necrací zpět, čas jde dál a s ním přicházejí nové a nové události a problémy, které musíme řešit opět v jiných podmínkách, ve jiných situacích.

Ale promiňte mi, vážení přátelé, tu úvahu na počátku krátkého článku, který měl být koncipován spíše jako blahopřání k novému roku 1969 všem těm, kteří čtou Kulturní kalendář měsíce Hranic, všem, kteří navštěvují kulturní a společenské akce, jež tento měsíčník propaguje.

Doufám, že vám všem popřáde do nového roku 1969 hodně zdraví a osobní spokojenosti, hodně dobré pohody v rodinách, úspěchy na pracovištích a další a další příjemné věci, které se v takových případech přouží. Dále ovšem pokládám za důležité popřát vám, aby se v Hranicích uskutečnila opět řada dobrých kulturních pořadů, abyste z nich měli pěkné a krásné umělecké zážitky. A nakonec vám, vážení přátelé přeji, abychom to dobré, co se projevovalo ve vývoji naší společnosti od ledna 1968, dokázali přenést i do roku 1969. K tomu vám přeji hodně životní aktivity, trpělivosti a vytrvalosti, tedy výtrvalosti, bez nichž by zřejmě toto přání, jak se lídové říká, nevyšlo.

Tak tedy, hodně štěstí, přátelé!

Za kulturní pracovníky města Hranic
VĚRA ŠROMOVÁ

Příloha č. 14, titulní strana Kulturního zpravodaje města Hranic a lázní Teplic n. B. v říjnu 1969.

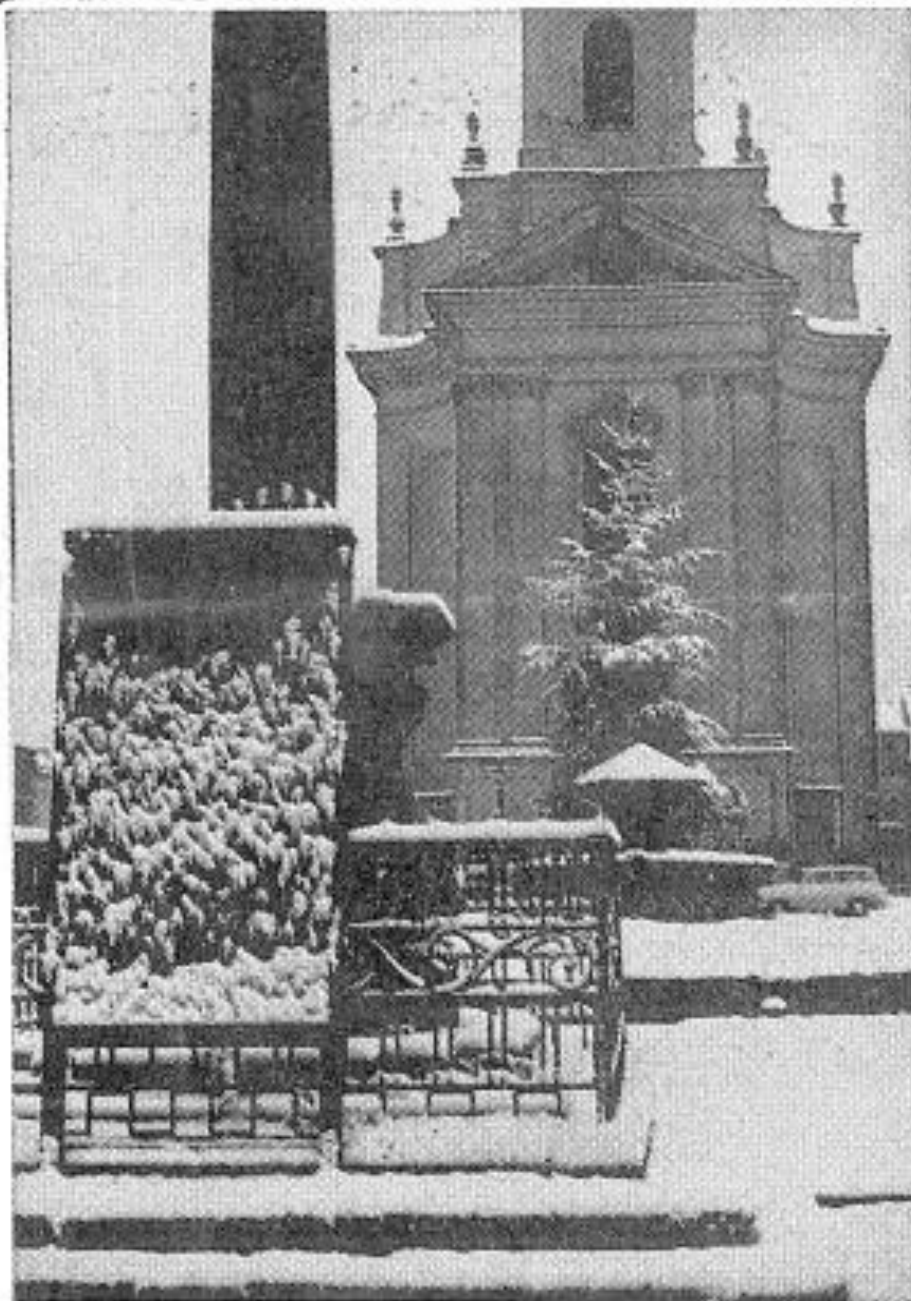
KULTURNÍ ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

ŘÍJEN 1969

ZPRAVODAJ
města Hranic a lázní Teplic n. B.

ÚNOR 1970

Příloha č. 16, tematická příloha Zpravodaje v roce 1972.

Cyril Bláha
(1909-1974)

Z historie hranických ochotníků

příloha
Zpravodaje města Hranic
a lázní Teplic nad Bečvou
1971-1972

Poznámky:

1] s. 58-60 (březen 1972) byla vydána chybně, takže na s. 61-63 je otištěna v opravené verzi

2] Vydávání přílohy skončilo na podzim 1972 stranou 80, oficiálně „zákeřná nemoc znemožnila autorovi dokončit tuto práci“ (nekrolog ZMHLT, listopad 1974), podle svědectví tehdejší odpovědné redaktorky časopisu byla však publikace zastavena na příkaz některého z nadřízených orgánů.

OBSAH

jednotlivých čísel Zpravodaje 1975

LEDEN:

Dvoudní slovo předsedy MěstV KSČ V. Dohnala a předsedy MěstNV M. Pavelky
Noví poslanci MěstNV v Hranicích
Sloučení obcí Hranice a Velká
Ludvík Novotný: Klement Gottwald v Hranicích před 60 léty
Josef Šimek: K pětapadesátinám předsedy MěstNV v Hranicích
LN: Kresby malíře — karikaturisty Jaroslava Popa ve světě
LN: Z foniatryckého oddělení hranické nemocnice
LN: Hranice v literatuře
Nejlepší sportovci města Hranic v roce 1974

ÚNOR:

Jiří Sumara: Píseň o Únoru
Jiřina Kameníčková: Kulturní činnost v Hranicích v roce 1974
LN: Nová sezóna v lázních Tepličkách n. Beč.
L. Novotný: Před třiceti lety v Hranicích, I. část
L. Novotný: Životní jubileum zesloužilého umělce Oty Hölase
Ludvík Novotný: J. H. A. Gallaš, moravský národní buditel
Peregrín Pešl: Gallašův domek
Krátké z Hranického kulturního kalendáře
K.: Turisté před spartakiádou

BŘEZEN:

Jiří Sumara: Snění
Jiřina Kameníčková: Jednotný plán kulturně výchovné činnosti města Hranic
na rok 1975
LN: Technické služby k zlepšení vzhledu města
LN: Rudá standarta hranické Domovní správy
L. Novotný: Před třiceti lety v Hranicích, II. část
LN: Z městské knihovny v Hranicích
LN: Hranice v literatuře
LN: Vzpomínáme ak. sochaře Vladimíra Navrátila
LN: Hudební skladatel Zdeněk Blažek hranickým dětem
B. Hous: TJ Sigma Hranice v roce 1974
Peregrín Pešl: U Bílého kamene

DUBEN:

Ant. Lang: Socialistická soutěž občanských výborů
Činnost sboru pro občanské záležitosti
LN: Jak rosteme [počet obyvatel v Hranicích]
Den učitelů 1975
P. Zaramba: Cesta vítězství [plk. Lamír Pisarský]
LN: Nová vyšetřovací metoda v hranické nemocnici
Ludvík Novotný: Před třiceti lety v Hranicích, III. a IV. část
Bohuslav Hous: 30 let tělovýchovy v Hranicích
Peregrín Pešl: Proti proudu Krkavce
kř: Turistický odbor TJ Sigma — vzorný odbor turistiky 1. stupně

Příloha č. 18, tematická příloha Zpravodaje v květnu 1980.

LETNÍ KINO:

2.— 4. 7.

JEŠTĚ JEDNOU

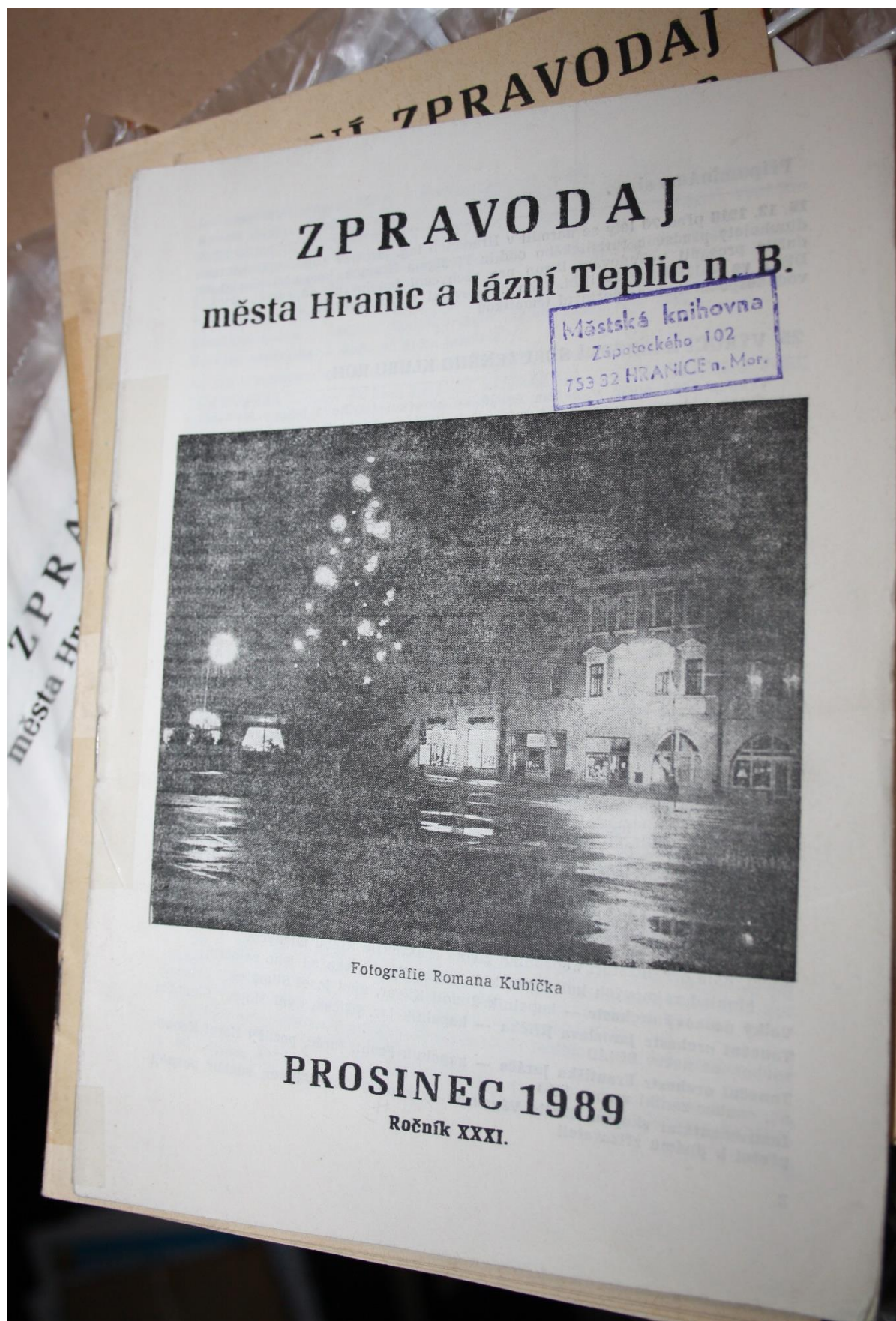
Rumunský film. Dva dny před návratem z vězení.
Film je mládeži nepřístupný.

5.— 6. 7.

CO JE VÁM DOKTORE?

Český film. O cestě na onen svět a kotrmelci zpátky.
Film je mládeži přístupný, nevhodný do 12ti let.

Příloha č. 20, titulní strana Zpravodaje v prosinci 1989.

Občanské fórum v Hranicích

V Hranicích na Moravě vzniklo Občanské fórum jako jedno z prvních ve městech Severomoravského kraje. Již ve čtvrtek 23. 11. se konala na náměstí první diskuse o událostech 17. listopadu a v pátek 24. 11. již s promítáním videozáznamů. Od té doby pokračovaly diskuse na náměstí za stále většího počtu účastníků až do generální stávky 27. 11. Zároveň vznikala Občanská fóra na závodech, která přivedla na manifestaci v době stávky pracující ze závodů i proti vůli vedení některých podniků. Skupina organizátorů manifestací začala plnit úlohu koordinačního centra Občanských fór a stávkových výborů v závodech. Vytvořily se podobné vazby k Občanským fórnům v okolních vesnicích. Koordinační centrum OF v Hranicích dostalo k dispozici od SK ROH dvě místnosti, ve spolupráci se zaměstnanci pošty Hranice dvě telefonní linky, pro diskuse s veřejností od OSK pak sál kina Svět. Občanské fórum města Hranic je od prvního týdne ve styku také s MěNV. V práci OF pomáhají skupiny dobrovolníků jako aktivisté a poradci a vysokoškolská studenti z Olomouce.

Generální stávka 27. 11. 1989 v Hranicích, Foto M. Hrazdil.

Středa 13. 6.	Mia, máj, Mio! Přepis pohádky o malém princovi, který přemohl pána věčné noci.
Středa 20. 6.	Mach a Šebestová k tabuli! Oblíbené příběhy žáků 3. třídy, jejich učitelky a psa Jonatana
Středa 27. 6.	Lištička Dětská komedie pro malé i větší děti

Čtenářům našeho Zpravodaje

sdělujeme, že tímto červnovým výtiskem uzavíráme
XXXII. ročník.

Děje se tak z vážných ekonomických důvodů.

Redakce Zpravodaje